

Звіт про аналіз фітосанітарного ризику, проведений стосовно шкідливого організму – *Anthonomus eugenii*

Аналіз фітосанітарного ризику (далі – АФР) було проведено відповідно до «Положення щодо здійснення аналізу ризиків для розробки та/або перегляду фітосанітарних заходів», затвердженого Наказом Мінагрополітики України від 11.06.2012 № 339 (далі – Положення про АФР), міжнародних стандартів: EPPO Standard PP 5/3(5) «Рекомендації щодо аналізу ризику шкідливих організмів», IPPC Standards: МСФЗ № 2 «Структура аналізу фітосанітарного ризику», МСФЗ № 11 «Аналіз фітосанітарного ризику для карантинних шкідливих організмів», МСФЗ № 21 «Аналіз фітосанітарного ризику для регульованих некарантинних шкідливих організмів» по відношенню до шкідливого організму – *Anthonomus eugenii*.

Під час проведення АФР враховувались:

- стаття 25 Закону України «Про карантин рослин»;
- статті 29, 30 Закону України «Про державне регулювання сфери захисту рослин» від 17.12.2024 № 4147-IX;

- постанова Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2022 р. № 398 «Деякі питання здійснення фітосанітарних заходів та процедур, заходів державного контролю у сферах ветеринарної медицини, безпечності та окремих показників якості харчових продуктів в умовах воєнного стану (далі – Постанова № 398);

- Імплементативний регламент Комісії (ЄС) № 2019/2072 від 28 листопада 2019 року про встановлення єдиних умов для імплементативного Регламенту (ЄС) 2016/2031 Європейського Парламенту та Ради щодо захисних заходів проти шкідливих організмів рослин та скасування Регламенту Комісії (ЄС) № 690/2008 та про внесення змін до Імплементативного регламенту Комісії (ЄС) 2018/2019 (далі – Регламент ЄС № 2019/2072);

- Регламент Європейського Парламенту та Ради № 2016/2031 від 26 жовтня 2016 року про захисні заходи проти шкідливих організмів рослин, що вносить зміни до Регламентів (ЄС) № 228/2013, (ЄС) № 652/2014 та (ЄС) № 1143/2014 Європейського Парламенту та Ради та скасовує Директиви Ради 69/464/ЄЕС, 74/647/ЄЕС, 93/85/ЄЕС, 98/57/ЄС, 2000/29/ЄС, 2006/91/ЄС та 2007/33/ЄС (далі – Регламент ЄС № 2016/2031);

- Делегований Регламент Комісії (ЄС) № 2019/1702 від 1 серпня 2019 року що доповнює Регламент (ЄС) 2016/2031 Європейського Парламенту та Ради шляхом встановлення переліку пріоритетних шкідливих організмів;

- Звіт EFSA (European Food Safety Authority) про шкідливий організм – *Anthonomus eugenii* для підтримки рейтингу кандидатів для пріоритетних шкідливих організмів ЄС (EFSA Supporting publication 2025:EN- 9443);

- Експрес-аналіз ризику шкідливих організмів для *Anthonomus eugenii* (Агентство з дослідження харчових продуктів та навколишнього середовища (FERA), UK;

- Pest Risk Analysis for *Anthonomus eugenii* (PRA *Anthonomus eugenii*, NVWA, July 2013).

Цей звіт представляє основні складові та узагальнені результати проведеного АФР для умов України за структурою відповідно до загальноприйнятих норм згідно з міжнародними стандартами: EPPO Standard PP 5/3(5), МСФЗ № 2, МСФЗ № 11.

Експерти:	Робоча група щодо реалізації державної політики у сфері карантину рослин, в частині проведення аналізу фітосанітарного ризику шкідливих організмів відповідно до вимог законодавства у сфері карантину рослин, положень міжнародних стандартів з фітосанітарних заходів та стандартів Європейської і Середземноморської організації захисту рослин, затверджена наказом Держпродспоживслужби від 04.12.2025 № 1210 «Про створення робочої групи» (далі – Робоча група).
Дата:	2026

Стадія 1: Підготовчий етап (ініціювання)	
Причина для проведення АФР:	На виконання статті 25 Закону України «Про карантин рослин», з метою виконання міжнародних зобов'язань України й гармонізації національного законодавства з вимогами актів права Європейського Союзу (зокрема Регламенту ЄС № 2019/2072), з урахуванням положень статей 29, 30 Закону України «Про державне регулювання сфери захисту рослин» від 17.12.2024 № 4147-IX, міжнародних стандартів з фітосанітарних заходів Міжнародної конвенції захисту рослин (МКЗР), та рекомендацій Європейської та Середземноморської організації захисту рослин (EPPO), з метою оновлення Переліку регульованих шкідливих організмів, відповідно до змін, які відбулись у переліках А-1 та А-2 EPPO, з урахуванням Додатку II (частини А, В) Регламенту ЄС № 2019/2072.
Шкідливий організм (ШО):	<i>Anthonomus eugenii</i> (Cano) (далі – <i>A. eugenii</i>).
Зона АФР:	Україна (території країни, які на момент проведення цього АФР перебувають під контролем органів державної влади України - підконтрольна Україні територія).
Чи проводився АФР щодо ШО раніше (на національному чи міжнародному рівні)?	Так. Проведений: EFSA (<i>Anthonomus eugenii</i> Pest Report to support the ranking of EU candidate priority pests); FERA (Rapid Pest Risk Analysis for <i>Anthonomus eugenii</i> (the Pepper Weevil)); Netherlands Food and Consumer Product Safety Authority Ministry of Economic affairs (PRA <i>Anthonomus eugenii</i> , NVWA, July 2013).
Чи є попередній АФР повністю або лише частково прийнятним?	Частково прийнятний.
Стадія 2: Оцінка фітосанітарного ризику, який становить потенційний карантинний організм	
Розділ А Категоризація шкідливих організмів	
Таксономічна позиція ШО:	Царство: Animalia Тип: Arthropoda Підтип: Hexapoda Клас: Insecta Ряд: Coleoptera Родина: Curculionidae Підродина: Curculioninae Рід: <i>Anthonomus</i> Вид: <i>Anthonomus eugenii</i> (Cano)
Код EPPO:	ANTHEU

Синоніми:	<i>Anthonomochaeta eugenii</i> (Cano) <i>Anthonomus aeneotinctus</i> Champion.
Загальноновживані назви:	pepper weevil (English), paprikasnuitkever (Dutch), Paprikarüssler, Pfefferkäfer (German), barrenillo del Chile, picudo del Chile (Spanish), paprikablomvive (Swedish), biber goz kurdu (Turkish), довгоносик перцевий (Українська).
Характеристики ШО:	Біологічні особливості. <i>A. eugenii</i> є головним чином шкідником культурних видів перцю роду <i>Capsicum</i>. Самців і самок приваблюють летючі речовини, які виділяють рослини під час цвітіння та плодоношення, особливо пошкоджені шкідником, а також чоловічі агрегаційні феромони (Eller et al., 1994; Addesso and McAuslane, 2009; Addesso et al., 2011). Дорослі довгоносики живляться бутонами, квітами, плодами та листям (Patrock and Schuster, 1992; Rodríguez-Leyva, 2006). Самки відкладають приблизно 5-7 яєць на день, загалом приблизно 340-600 яєць протягом свого життя. Самки віддають перевагу молодим плодам для живлення та відкладання яєць, але вони також можуть використовувати квіткові бруньки, відкриті квіти та зрілі плоди для відкладання яєць (Patrock and Schuster, 1992). Яйця відкладаються по одному в бруньку або плід після того, як самка створила порожнину для яйця за допомогою ротового апарату. Вона покриває цю порожнину світло-коричневим анальним секретом, який твердне. Період відкладання яєць становить близько 51 день (Тоаранта, 2005). Личинки живляться насінням та іншими тканинами всередині плоду, що розвивається, де вони також і заляльковуються. Імаго розвиваються і живляться всередині плоду та можуть залишатися захищеними протягом кількох днів, перш ніж прогризуть невеликий вихідний отвір. Як наслідок, плоди можуть деформуватися та знебарвлюватися, передчасно дозрівати та передчасно опадати (Riley and Sparks, 1995). <i>A. eugenii</i> розвивається в кількох поколіннях на рік, залежно від температурних умов. Оптимальна температура для розвитку шкідника від 10°C до 30°C. (Тоаранта et al., 2005). Перцевому довгоносику потрібно близько двох тижнів, щоб завершити свій життєвий цикл за температури 27°C, трьох тижнів за умов навколишнього середовища 21°C та шести тижнів у прохолодних умовах - 15°C. Дорослі особини зазвичай зимують на бур'янах (дикі види роду <i>Solanum</i>) або рослинних рештках перцю. Діапаузи не спостерігалися (Elmore et al., 1934). Є дані про те, що <i>A. eugenii</i> може розповсюджуватись природньо (самостійними перельотами), хоча й не зазначено на які відстані (EPPO, 1997). Райлі (1990) вивчав поширення позначених імаго у полі у Флориді. У цьому дослідженні позначених комах не виявляли на найдальшій межі поля (приблизно 50 м від місця випуску) протягом двох тижнів після їх випуску. Повторно було відловлено лише незначну частину позначених імаго, при цьому автор зазначає, що комах могли поширюватися на значні відстані, залишаючись непомітними. Було відзначено, що за умов коли температура повітря була вищою, перельоти від рослини до рослини відбувалися частіше. Розповсюдження між теплицями, ймовірно, можливе, особливо коли теплиці з рослинами-господарями розташовані близько одна до одної, а дні сонячні та теплі (температура вище 20°C) і є відкриття вікон. У Нідерландах у 2012 році

було виявлено кілька (загалом 6) заражених теплиць. Усі ці теплиці знаходилися в радіусі приблизно 1,5 км, що свідчить про те, що шкідник поширився природним шляхом між теплицями, хоча поширення за допомогою людини не можна виключати.

Ознаки пошкодження.

На ранніх стадіях після появи *A. eugenii* на плодах виявлення є досить складне. Ранні ознаки зараження не є специфічними, зокрема це невеликі отвори в незрілих плодах і квітках, а також невеликі круглі або овальні отвори (діаметром 2-5 мм) у листках, які можна сплутати з пошкодженнями, що завдані слимаками або гусеницями лускокрилих.

Незважаючи на наявність візуально помітних ознак пошкодження на заражених плодах перцю солодкого (стручкового), шкідник може також знаходитися і в плодах без зовнішніх симптомів ураження.

У міру зростання популяції *A. eugenii* ознаки зараження стають більш помітними. Зокрема явною ознакою зараження *A. eugenii* є передчасне дозрівання та опадання молодих плодів – наслідок живлення та розвитку шкідника всередині бруньок і плодів (Riley and Sparks, 1995). Тому наявність біля основи рослини кількох опалих плодів є характерним показником присутності шкідника (додаток 1 (1.1.)). Інші зовнішні ознаки та симптоми на плодах включають шрами (мітки) від відкладання яєць та вихідні отвори імаго (додаток 1 (1.2., 1.3.)).

Живлення личинок може призвести до зміни кольору та деформації плодів. Якщо розрізати уражений плід, можна помітити ознаки життєдіяльності личинок, а також самі личинки (додаток 1 (1.3.)).

Перці, пошкоджені перцевими довгоносиками, стають більш сприйнятливими до грибкових патогенів, таких як *Alternaria alternata*, який може розвиватися всередині плодів та спричиняти їх загнивання (Bruton et al., 1989) (додаток 1 (1.3., 1.4.)).

Морфологія

Імаго перцевого довгоносика має овальну форму тіла з сильно вигнутою спиною (що є характерною рисою для роду *Anthonomus*). Це досить дрібні жуки, довжиною від 2,0 до 3,5 мм та шириною від 1,5 до 1,8 мм (додаток 2 (2.1.)). Тіло від темно-червоного до майже чорного кольору сильно вигнуте, вкрите біло-жовтими лусочками, голова має довгу товсту головотрубку. Є дуже маленька, але щільна ділянка лусочок у центральній верхній дорсальній (задній) частині довгоносика, розташована між двома надкрилами – щиток, вкритий переважно світлими лусочками (зовні виглядає як біла кругла ділянка біля основи шиї, де сходяться надкрила)). Вусики довгі та помітно розширені на кінчику (Carinera, 2014).

A. eugenii – єдиний довгоносик, присутній на перці, який має шпори на нижній стороні (поблизу з'єднання з гомілковим члеником) всіх 6 стегнових члеників кінцівок (Ghidu et al., 2008) (додаток 2 (2.2.)).

Личинки мають білий або сірий колір, жовтувато-коричневу голову та, залежно від того, чи знаходяться вони на першій, другій чи третій стадії розвитку, їхня довжина становить від 1 до 5 мм (Carinera, 2014) (додаток 2 (2.3.)).

Лялечки спочатку білі, а згодом стають жовтуватими з коричневими очима. За формою вони нагадують дорослих жуків, за винятком того, що крила не повністю розвинені, а також мають великі щетинки на передньогрудях та

	черевці (Carinera, 2014) (додаток 2 (2.4.)). Методи виявлення та ідентифікації. Виявлення в польових умовах Найнадійнішим інструментом, який використовується для раннього виявлення перцевого довгоносика, є феромонна пастка, яка зазвичай складається з жовтої клейкої картки та двох феромонних приманок. Приманки містять хімічні сполуки, що діють як агрегаційні феромони, приваблюючи як самців, так і самок перцевого довгоносика (Andrew C Wylie, 2021) (додаток 3 (3.1., 3.2.)). Пастки можна розміщувати по периметру теплиці, в зонах зберігання і пакування та на посівах перцю. Рекомендована норма – 10 пасток на 1 гектар теплиці. Під час обстежень (моніторингу) потрібно зосередити увагу на незрілих плодах і бутонах. Також слід звертати увагу і на стиглі плоди, листки, стебла та опалі плоди. Потрібно шукати ознаки пошкоджень <i>A. eugenii</i> - шрами (мітки) від яйцекладки, які утворюють невелику ямку, круглі вихідні отвори імаго, отвори в листках та квітках. Дорослі особини також можуть бути виявлені в квітках та скрученому листі, а на заражених ділянках в теплицях (посівах) також можуть бути присутні опалі плоди, квітки та пожовклі чашечки (Andrew C Wylie, 2021). Діагностика. Морфологічну ідентифікацію виду можна провести лише на дорослих жуках, а не шляхом дослідження яєць, личинок або лялечок. Ідентифікація <i>A. eugenii</i> до видового рівня надзвичайно складна в польових умовах, оскільки види роду <i>Anthonomus</i> дуже схожі за своєю зовнішньою морфологією. Для полегшення ідентифікації, фахівцям лабораторії важливо знати з якої культури чи виду рослин зібрані зразки. Наразі невідомо, щоб види роду <i>Anthonomus</i>, які природних умовах зустрічаються в Європі (ЄС), заселяли й пошкоджували види рослин, які є рослинами-господарями <i>A. eugenii</i>. Якщо жуки зібрані на посівах перцю, що мають ознаки пошкоджень перцевим довгоносом, як описано вище, це ознака того, що шкідником насправді є <i>A. eugenii</i>. Тим не менш, ідентифікація виду все одно повинна бути проведена в лабораторії (за морфологічними ознаками, з використанням стереомікроскопа).
Чи є ШО переносником інших ШО? Чи потрібен переносник для проникнення/розповсюдження ШО?	Ні. Ні.
Географічне поширення ШО:	Вважається, що <i>A. eugenii</i> походить з Мексики, і зараз він поширений у південних штатах США Центральної Америки та Карибського басейну, а також місцями зустрічається далі у північних регіонах, а також на Гаваях та у Французькій Полінезії. <i>A. eugenii</i> був знищений у канадських теплицях у 1992 та 2010 роках (CFIA, 2012; Costello and Gillespie, 1993). У період з липня 2012 року по січень

	2013 року було підтверджено наявність <i>A. eugenii</i> в Нідерландах (в шести теплицях), а до грудня 2013 року його було оголошено знищеним (EPPO, 2014). У 2013 році <i>A. eugenii</i> вперше був виявлений у регіоні Лаціо в Італії в теплицях та у відкритому ґрунті (Speranza et al., 2014) і до травня 2020 року було оголошено про його успішне знищення в Італії (EPPO, 2020b). Відповідно до бази даних EPPO (EPPO Global Database) <i>A. eugenii</i> поширений в таких країнах: Північна Америка – Канада (Онтаріо), Мексика, Сполучені Штати Америки (Аризона, Каліфорнія, Флорида, Джорджія, Гаваї, Луїзіана, Нью-Джерсі, Нью-Мексико, Північна Кароліна, Південна Кароліна, Техас, Вірджинія); Центральна Америка та Карибський басейн – Беліз, Коста-Рика, Домініканська Республіка, Сальвадор, Гватемала, Гондурас, Ямайка, Нікарагуа, Панама, Пуерто-Рико; Океанія: Французька Полінезія. Мапа поширення <i>A. eugenii</i> в світі подана в додатку 4.
Присутність або відсутність ШО в зоні АФР:	За підсумками моніторингу проведеного протягом січня – вересня 2026 року щодо виявлення шкідливих організмів, а також після проведення аналізу офіційних звітів про проведення фітосанітарної експертизи (аналізів) не зафіксовано фактів виявлення <i>A. eugenii</i> під час проведення фітосанітарної експертизи в державних випробувальних фітосанітарних лабораторіях Держпродспоживслужби. Вважається, що вид <i>A. eugenii</i> відсутній в зоні АФР.
Регуляторний статус ШО:	<i>A. eugenii</i> входить до переліку регульованих шкідливих організмів ЄС (Список A1 Карантинні шкідливі організми, відсутні в ЄС), EPPO (список A1) та списків інших країн: Африка – Марокко; Америка – Аргентина, Чилі, Парагвай, Уругвай; Азія – Йорданія; Європа – Сербія, Швейцарія, Туреччина, Великобританія. Регуляторний статус в зоні АФР (Україні). Вид <i>A. eugenii</i> не перебуває під офіційним контролем в зоні АФР.
Рослини-господарі ШО:	Всі види рослини-господарів. Основними рослинами-господарями <i>A. eugenii</i> є культивовані види роду Перець (<i>Capsicum</i>), включно з перцем солодким (стручковим) (<i>Capsicum annuum</i>) та перцем гострим (чилі) (<i>Capsicum frutescens</i>), а також деякими дикорослими видами <i>Capsicum</i>. Є відомості, що фізаліс філадельфійський (томатільйо) (<i>Physalis philadelphica</i>) є помірно сприйнятливим господарем (Carinera, 2017). <i>A. eugenii</i> може заселяти й пошкоджувати також інші пасльонові рослини, в т.ч. баклажани (<i>Solanum melongena</i>) та багато дикорослих видів роду Паслін (<i>Solanum</i>) (Patrock & Schuster, 1992). Але, ймовірно, що відкладання яєць та розвиток личинок обмежуються видами родів <i>Capsicum</i> та <i>Solanum</i>. Жуки також можуть житись іншими пасльоновими, такими як дурман звичайний (<i>Datura stramonium</i>), тютюн крилатий (<i>Nicotiana glauca</i>) (Patrock & Schuster, 1992), фізаліс пухнастий (<i>Physalis pubescens</i>), томат (<i>Solanum lycopersicum</i>) та різноманітні інші рослини (Elmore et al., 1934; Patrock &

	Schuster, 1992, Seal & Martin, 2016). Повідомлялося, що імаго живляться картоплею (<i>Solanum tuberosum</i>), але відкладання яєць на картоплі не спостерігалось. Загальний список рослин-господарів поданий в додатку 5. В ЄС найважливішими рослинами-господарями <i>A. eugenii</i> щодо яких проводять обстеження/моніторинг з метою виявлення шкідника вважаються культурні рослини роду Перець (<i>Capsicum</i> spp.) та баклажани (<i>Solanum melongena</i>). Але, у випадку виявлення вогнища шкідника, обстеження з метою визначення меж зараженої зони повинні проводитись з урахуванням всіх відомих рослин-господарів <i>A. eugenii</i>, зокрема й тих, які зазначені в додатку 5. Наявність рослин-господарів в зоні АФР. Рослини роду Перець (<i>Capsicum</i> spp.), зокрема перець солодкий (стручковий) та баклажани (<i>Solanum melongena</i>), поряд з томатами є одними з найбільш популярними овочевими культурами в зоні АФР, що вирощуються як в закритому, так і відкритому ґрунті. До 2022 року лідерами щодо посівних площ солодкого перцю були Херсонська та Запорізька області (25% загального виробництва припадало на Херсонську область). Зараз виробництво диверсифікується, найбільші площі (відкритий ґрунт) під цим овочем знаходяться у Дніпропетровській, Київській, Одеській, Полтавській, Чернівецькій та Черкаській областях (за даними Держстату). Разом з цим, слід відмітити, що різні сорти й гібриди солодкого перцю вирощують в усіх областях зони АФР. Ця овочева культура присутня в багатьох фермерських господарствах та майже в усіх приватних господарствах населення. У 2023 році посівні площі баклажанів у відкритому ґрунті скоротились майже вдвічі у порівнянні з 2020 роком, через втрату земель Херсонщини та частини Запорізької області, що окуповані росією. Ця культура вирощується переважно в дрібних фермерських господарствах та приватних господарствах населення. За даними Держстату найбільші посівні площі спостерігаються у Вінницькій, Дніпропетровській, Закарпатській, Київській, Одеській, Полтавській, Харківській та Чернівецькій областях. Детальніша інформація щодо посівних площ перецю солодкого та баклажанів в зоні АФР (в розрізі областей) подані в таблиці 1 додатку 6.
Рівень невизначеності:	Середній. За офіційними даними Держстату України, певні (основні) рослини-господарі <i>A. eugenii</i> вирощуються в усіх областях зони АФР, однак немає достовірних даних щодо посівних площ 2024-2025 років, а також площ посівів даних рослин-господарів у закритому ґрунті в зоні АФР.
Кліматичні умови в зоні АФР:	Оптимальна температура для розвитку <i>A. eugenii</i> коливається в межах від +10°C до +30°C. (Тоаранта et al., 2005). Якщо температура навколишнього середовища +27°C – одне покоління шкідника розвивається близько двох тижнів; за умов навколишнього середовища +21°C – близько трьох тижнів; за прохолодних умов – +15°C – шість тижнів. Клімат в зоні АФР (Україні) - помірно континентальний, з відчутними змінами в бік потепління в останні роки. Майже вся територія перебуває в помірному поясі. Континентальність зростає із заходу на схід. Лише Південний берег Криму має ознаки субтропічного середземноморського клімату. За останні 30 років

	середня температура в Україні зросла на +1,2°C. Температурні умови, які є оптимальними для розвитку <i>A. eugenii</i>, зазначені вище, наявні в зоні АФР. Перець солодкий (стручковий) в зоні АФР вирощують переважно розсадним способом, оскільки він потребує стабільного тепла (+20-27°C), високої вологості (70-80%) та світла. Найкраще для цього підходять південні й південно-західні регіони зони АФР. Баклажани є дещо вибагливими овочами, особливо на етапі розсади та на початку вегетації. Баклажан чутливий до зниження температури, протягів, пересихання ґрунту та надлишкової вологи. Оптимальна температура для розвитку – +22...+28 °C, при зниженні нижче +15 °C розвиток сповільнюється, зав'язі опадають, або рослина зовсім зупиняється у рості. Баклажани негативно реагують на різкі перепади температур, особливо під час цвітіння й наливу плодів, тому потребують стабільного середовища. В зоні АФР найкраще баклажани вирощувати у: • південних регіонах (Одеська, Миколаївська, Херсонська, Запорізька області), де можливе вирощування у відкритому ґрунті без теплиць; • центральних регіонах (Кіровоградська, Черкаська, Полтавська, Київська області) – за умови використання тимчасових теплиць або парників; • західних і північних регіонах (Львівська, Волинська, Сумська області) – розсадним способом і переважно в закритому ґрунті. З огляду на світову мапу кліматичних типів Кеппена-Гейгера на більшій території зони АФР присутні такі кліматичні типи як Dfa – континентальний, без сухого сезону, спекотне літо; та Dfb – континентальний, без сухого сезону, тепле літо. Крім того, є обмежена територія – в Одеської області та АР Крим з типом клімату Cfa – помірний, без сухого сезону, спекотне літо. Території деяких країн поширення <i>A. eugenii</i> характеризуються подібними типами клімату Кеппена-Гейгера (за Peel et al., 2007) (докладніше в додатку 7, рис. 1-2). Тому, можна вважати, що в зоні АФР присутні, хоча й обмежено, території з відповідними кліматичними умовами для розвитку <i>A. eugenii</i>. Найбільш сприятливими є Одеська, Херсонська, Миколаївська та Запорізька області. Для умов закритого ґрунту – немає ніяких обмежень щодо клімату, з урахуванням дотримання технології вирощування основних рослин-господарів. В цілому, можна відмітити, що кліматичні умови зони АФР сприятливі для розвитку <i>A. eugenii</i>.
Рівень невизначеності:	Низький. <i>Вважається, що в зоні АФР (як у відкритому, так і у закритому ґрунті) в основному наявні кліматичні умови, необхідні для акліматизації й розвитку виду A. eugenii.</i>
Потенційні економічні збитки в зоні АФР:	Перцевий довгоносик є серйозним шкідником перцю, який щорічно завдає мільйонних збитків на півдні США, в Мексиці, країнах Центральної Америки, на Гаваях та кількох островах Карибського басейну. Найбільш значною шкодою для всіх видів роду Перець від <i>A. eugenii</i> є знищення квіткових бруньок та незрілих плодів, які жовтіють та опадають (Elmore et al., 1934). Припускають, що існує прямий зв'язок між пошкодженням, що завдає <i>A. eugenii</i> та розвитком всередині плодів грибків <i>Alternaria alternata</i> (Bruton et al., 1989).

	В Пуерто-Рико теоретичний рівень економічної шкоди був розрахований на рівні 0,01 дорослої особини на рослину, а опадання плодів було основною причиною втрати врожаю (Segarra-Carmona & Pantoja, 1988). У 1926 році було зареєстровано збитки в розмірі 500 000 доларів США для каліфорнійського врожаю перцю (Elmore et al., 1934). У США перцевий довгоносик спричинив середні втрати врожаю на рівні 10% (Riley & King, 1994). Є відомості про втрати 50%, а також про цілі поля перцю у США (Elmore, 1934). Без застосування засобів захисту рослин втрати врожаю перцю можуть сягати від 30% до 90% (Riley & Sparks, 1995). <i>A. eugenii</i> завдав серйозної шкоди перцю, вирощеному в теплицях в Британській Колумбії (Канада), влітку 1992 року. Згодом це вогнище (осередок) шкідника було ліквідовано (Костелло та Гіллеспі (1993)). Економічний вплив <i>A. eugenii</i> у межах його сучасного ареалу є «значним» для видів <i>Capsicum</i> (втрати врожайності та/або якості є значними, часто потрібні цілеспрямовані заходи, а обробка є дорогою). Невизначеність цієї оцінки низька. Економічний вплив на види роду <i>Solanum</i> у його поточному ареалі поширення є «незначним» (середня невизначеність, оскільки майже нічого не було опубліковано про шкоду, завдану посівам рослин роду <i>Solanum</i>). Основні категорії збитків від <i>A. eugenii</i>: • масове опадання квіткових бруньок та плодів внаслідок того, що личинки харчуються всередині зав'язі; • внутрішнє пошкодження плодів (личинки виїдають насіння та м'якоть всередині плодів, роблячи плоди непридатними для продажу); • отвори від харчування імаго (жуки вигризують невеликі (2–5 мм) круглі отвори в листках, квіткових бруньках, пуп'янках та плодах, що знижує товарний вигляд); • передчасне дозрівання та деформація (пошкоджені плоди часто жовтіють або червоніють передчасно, набуваючи неправильної, викривленої форми); • вторинні інфекції (через отвори, зроблені довгоноси́ком, всередину плодів потрапляють грибкові захворювання, зокрема <i>Alternaria alternata</i>, що спричиняє гниття плодів); • додаткові втрати – потреба у повній ліквідації посівів або значні фінансові витрати на засоби захисту рослин. Для зони АФР види (категорії) збитків, наведені вище також є актуальними, і, у зв'язку з тим, що основні рослини-господарі <i>A. eugenii</i> широко вирощуються в зоні АФР ці збитки, потенційно матимуть велике економічне значення. Рослини роду Перець (<i>Capsicum</i> spp.), зокрема перець солодкий (стручковий) та баклажани (<i>Solanum melongena</i>), поряд з томатами є одними з найбільш популярних овочевих культур в зоні АФР, що вирощуються як в закритому, так і відкритому ґрунті.
Висновок щодо категоризації ШО:	Вид <i>A. eugenii</i> має ознаки карантинного шкідливого організму і може представляти фітосанітарний ризик для зони АФР (України). Підстави:

	✓ в зоні АФР присутні рослини-господарі шкідливого організму (наявні офіційні дані щодо посівних площ та технологій вирощування основних рослин рослин-господарів <i>A. eugenii</i> в усіх областях (частинах зони АФР); ✓ в зоні АФР наявні основні кліматичні умови, необхідні для акліматизації й розвитку виду <i>A. eugenii</i> (найбільш сприятливими є Одеська, Херсонська, Миколаївська та Запорізька області); ✓ у випадку потенційної акліматизації і розповсюдження в зоні АФР <i>A. eugenii</i>, с/г виробники основних рослин-господарів, приватні господарства населення, а також пов'язані з цими рослинами галузі господарства можуть зазнати економічних збитків: від помірних до значних (в т. ч. можуть бути соціальні наслідки).
--	---

Розділ Б

Оцінка ймовірності інтродукції (проникнення й акліматизація) та розповсюдження шкідливого організму

Шляхи проникнення ШО:	<i>A. eugenii</i> може розповсюджуватись між країнами з плодами рослин-господарів: перцю та, можливо, баклажанів, природним шляхом - можливе лише на обмежені відстані. Ймовірно, саме з плодами рослин-господарів відбулось розповсюдження, наприклад, у Центральній Америці. Дорослі особини можуть виживати в тривалих прохолодних умовах (2-5°C) понад 3 тижні та транспортуватися на початкових етапах розвитку у свіжих плодах (Costello & Gillespie, 1993). Шляхи можливого проникнення в зону АФР. 1. Свіжі плоди рослин-господарів (основний). 2. Садивний матеріал Пасльонових (Solanaceae), крім насіння. 3. Садивний матеріал рослин, що не є рослинами-господарями, несільськогосподарська продукція, випадкове проникнення (автостоп). 1. Свіжі плоди рослин-господарів. <u>Плоди перцю (<i>Capsicum</i>).</u> ЕРРО вважає плоди різних видів перцю основним шляхом розповсюдження <i>A. eugenii</i>. Імаго шкідника можуть виживати в тривалих прохолодних умовах (2-5°C) понад 3 тижні та транспортуватися у вигляді незрілих особин (яйце, личинка, лялечка) у свіжих плодах. Цей шлях не включає сушений перець, оскільки очікується, що сушіння знищить більшість життєвих стадій; яйця можуть вижити, але відродження та подальший розвиток личинок до дорослої особини навряд чи відбудеться в сушених плодах. Значна частина життєвого циклу <i>A. eugenii</i> відбувається всередині плодів. Відсоток заражених плодів в полі може сягати 100% (Riley & King, 1994), хоча відсоток заражених плодів, що перевозяться під час торгівлі, буде набагато нижчим, оскільки заражені плоди зазвичай опадають і не збираються. Однак є багато підтверджень виявлення <i>A. eugenii</i> на (в) плодах, що перевозяться в міжнародній торгівлі. Міністерство сільського господарства США (2012) повідомило про 4 випадки перехоплення <i>A. eugenii</i> в плодах перцю з Ямайки. У Канаді, між 1958 по 1999 роками, відбулося перехоплення шкідника у 4 випадках; між 2000 по 2012 роками – у 13 випадках. Вантажі походили з Мексики та США (всі зафіксовані випадки стосувались вантажів плодів
------------------------------	--

перцю солодкого (стручкового) (CFIA, 2012).

Швейцарія та Нідерланди виявляли *A. eugenii* у вантажах перцю гострого (чили) (*Capsicum frutescens*) походженням з Домініканської Республіки (Europhyt, 2013 p.).

Слід відмітити, що країни ЄС регулярно імпортують свіжі плоди перцю, в т. ч. з країн в яких присутній *A. eugenii*. Зокрема, за даними WITS у 2024 році основними експортерами свіжих плодів роду *Capsicum* або *Pimenta* були Мексика, Іспанія, Нідерланди, Канада, Туреччина, США. Мексика, Канада і США – країни поширення *A. eugenii*.

Плоди баклажанів та інших видів роду *Solanum*.

A. eugenii може розмножуватися на кількох видах роду *Solanum*. Отже, плоди роду *Solanum* spp. можуть виступати в якості потенційного шляху розповсюдження (EPPO, 1997). В плодах баклажанів (*Solanum melongena*) *A. eugenii* був перехоплений в одному випадку у Нідерландах у 1999 році (De Goffau, 2000).

У літературі види роду *Solanum* переважно згадуються як альтернативні господарі за відсутності культури *Capsicum* (дикі види роду *Solanum* поблизу полів перцю) (Aguilar & Servin, 2000; Gordon-Mendoza et al, 1991; Patrock & Schuster, 1987).

Випадки пошкодження (виявлення) баклажанів шкідником були описані в різні роки в різних літературних джерелах: «*A. eugenii* був широко поширеним на Оаху (Гаваї), де пошкоджував різні сорти садового перцю та плоди баклажанів» (Swezey, 1934); «Заражає плоди городнього перцю та пасльону вузлоцвітого, а також певною мірою плоди баклажанів» (Swezey, 1936); «Вони іноді живуть на баклажані» (Elmore, 1942); «Єдиними комахами, яких постійно виявляли на квітах баклажана, були перцевий довгоносик *A. eugenii* Cano (Coleoptera: Curculionidae) та квітковий жук *Euphoria sepulcralis* (Fabricius) (Coleoptera: Scarabeidae), але рівень їхньої популяції був низьким» (Diaz et al., 2004); «...перцевий довгоносик зміг розвиватися на баклажані (*S. melongena*) в лабораторних умовах, але рідко спостерігається пошкодження ним цієї культури в польових умовах» (RodríguezLeyva, 2006); «...баклажани, вирощені поблизу перцю, іноді можуть бути пошкоджені» (Capinera, 2011).

Загалом, для *A. eugenii* плоди баклажанів менш привабливі, ніж перці (*Capsicum* spp.), і ймовірність зв'язку шкідника з імпортом плодів роду *Solanum* spp. (головним чином *S. melongena*) оцінюється як набагато нижча, ніж з плодами *Capsicum* spp.

Імпорт до ЄС плодів роду *Solanum*, які можуть бути рослинами-господарями шкідника, представлений переважно баклажанами (*S. melongena*), що надходять головним чином із Домініканської Республіки.

В зону АФР регулярно імпортуються плоди рослин-господарів *A. eugenii*, зокрема і з країн ЄС (Нідерланди, Іспанія, Польща). Є можливість того, що партії такого товару могли бути сформовані з менших партій не європейського походження, зокрема з країн поширення шкідника.

Так за період 2020-2024 роки в зону АФР імпортовано 84236 тонн свіжого перцю солодкого та 11332 тонн свіжих баклажанів. Найбільше з таких країн: Іспанія, Ізраїль, Нідерланди, Польща й Туреччина. Детальніша інформація щодо обсягів імпорту плодів перцю й баклажанів в зону АФР (в розрізі країн) подана в таблиці 3 додатку 6.

Крім того, станом на час проведення АФР діє Постанова № 398, прийнята 01

квітня 2022 року з метою спрощення фітосанітарного контролю імпортованих рослинних вантажів.

Цією постановою передбачено, що на період воєнного стану та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, фітосанітарний контроль для об'єктів регулювання, що класифікуються за товарними групами 07, 08, 09, 10, 11, 12 згідно з УКТ ЗЕД, при ввезенні на митну територію України проводиться виключно шляхом зовнішнього та/або внутрішнього інспектування без проведення огляду та фітосанітарної експертизи (аналізу), крім випадків, коли:

- фітосанітарні сертифікати та/або фітосанітарні сертифікати на реекспорт відсутні або недійсні;
- об'єкти регулювання не відповідають інформації, що міститься у фітосанітарному сертифікаті та/або фітосанітарному сертифікаті на реекспорт;
- під час проведення внутрішнього та/або зовнішнього інспектування державними фітосанітарними інспекторами виявлено зараження або ознаки зараження чи пошкодження об'єктів регулювання регульованими шкідливими організмами.

Оскільки плоди рослин-господарів належать саме до групи 07, є висока вірогідність, що шкідливий організм – *A. eugenii* може проникнути до зони АФР непоміченим.

2. Садивний матеріал Пасльонових (Solanaceae).

Імпорт садивного матеріалу рослин Solanaceae є потенційним шляхом проникнення, але наразі імпорт розсади в зону АФР не здійснюється, а імпорт інших видів садивного матеріалу в зону АФР важко, або неможливо відслідкувати, оскільки в кодах УКТЗЕД не виділено окремо садивний матеріал рослин-господарів *A. eugenii*.

Крім того, такі рослини (Solanaceae), крім насіння, заборонено завозити до ЄС з більшості країн, що не входять до ЄС, включаючи ті країни, де відомо про наявність шкідника (2000/29/ЄС). Незаконний імпорт може відбуватися, але його неможливо кількісно оцінити.

З цих причин цей шлях додатково не аналізується в цьому АФР.

3. Садивний матеріал рослин, що не є рослинами-господарями, несільськогосподарська продукція, випадкове проникнення (автостоп).

Малоймовірно, що *A. eugenii* пов'язаний з рослинами-господарями (не пасльоновими) та несільськогосподарською продукцією. Але, існує великий обсяг імпорту інших рослин з країн Центральної Америки до ЄС. Наприклад, у 2011 році з Коста-Рики до Нідерландів було імпортовано 25 мільйонів рослин драцени, 148 тисяч юки та 556 тисяч рослин фенікса (НОЗР Нідерландів). Транспортування кораблем триває близько 3 тижнів, а температура під час транспортування, ймовірно, становить близько 15°C (інформація від компаній-імпортерів в ЄС). Невідомо, чи можуть дорослі особини *A. eugenii* вижити три тижні при температурі 15°C без рослин-господаря та чи матимуть вони достатньо енергії, щоб перелетіти до рослин-господаря після проникнення до ЄС. Рослини для посадки перевіряються під час імпорту, і досі *A. eugenii* жодного разу не перехоплювався. Громадяни, що прибувають з Америки, можуть потенційно переносити шкідника на своєму одязі або волоссі, і після відвідування теплиці шкідник може потрапити на культуру перцю. Ймовірність такої події дуже низька.

	Тому ймовірність потрапляння цим шляхом (автостоп з не-господарями або людьми) оцінюється як низька, і шлях додатково не аналізується (немає даних, які могли б призвести до більш точної оцінки). Вищезазначена ситуація з рослинами, що не є господарями <i>A. eugenii</i>, іншими товарами та випадковим проникненням вважається актуальною і для зони АФР. Ймовірність зв'язку ШО з шляхами проникнення в зону АФР, ймовірність перенесення на відповідні рослини-господарі в зоні АФР. Основним шляхом потрапляння <i>A. eugenii</i> на нові території (в т.ч. зону АФР) є перенесення з зараженими свіжими плодами рослин-господарів (перець і баклажани). Є достатньо публікацій про виявлення <i>A. eugenii</i> в плодах перцю і дещо менше інформації про виявлення в плодах баклажанів. В США - 4 випадки перехоплення <i>A. eugenii</i> в плодах перцю з Ямайки (2012). В Канаді між 2000 і 2012 роками 13 випадків перехоплення з Мексики та США (всі з вантажами плодів перцю солодкого (стручкового)) (CFIA, 2012). Швейцарія виявила личинку <i>A. eugenii</i> у вантажі перцю гострого з Домініканської Республіки (Europhyt, 2013 р.), а Нідерланди виявили <i>A. eugenii</i> у вантажі плодів перцю чилі з Домініканської Республіки (2013). В плодах баклажанів <i>A. eugenii</i> був перехоплений один раз у Нідерландах у 1999 році Перенесення на відповідні рослини-господарі в зоні АФР. В зоні АФР широко вирощуються рослини-господарі шкідливого організму – наявні офіційні дані щодо сталої практики вирощування рослин-господарів <i>A. eugenii</i> в зоні АФР. Однак немає точних відомостей де сортують і пакують імпорتنі плоди і чи є контакт таких місць сортування і пакування з виробничими зонами. Ймовірність потрапляння <i>A. eugenii</i> на відповідні рослини-господарі зараз оцінюється в діапазоні від низького до середнього через те, що немає достовірних відомостей, які б підтверджували це. Зазначені вище випадки виявлення шкідника не вдалось пов'язати точними відомостями щодо завезення шкідника на конкретних плодах. Але ймовірність потрапляння може значно зрости (або зменшитися) шляхом зміни методів обробки імпорتنих плодів (включаючи зміну місць, де плоди сортуються/пакуються) Наприклад, якщо заражені плоди контактують із виробництвом, а пакування відбувається поруч із теплицею, ризик перенесення може зрости з низького до високого або навіть дуже високого.
Загальна ймовірність проникнення ШО в зону АФР:	1. Висока – з свіжими плодами рослин-господарів. <i>Рівень невизначеності – середній*.</i> 2. Низька – з садивним матеріалом Пасльонових (Solanaceae), крім насіння. <i>Рівень невизначеності – високий**.</i> 3. Низька – з садивним матеріалом рослин, що не є рослинами-господарями, несільськогосподарською продукцією, випадковим проникненням. <i>Рівень невизначеності – низький.</i> <i>* оскільки не встановлено точну чи примірну кількість партій імпорتنих плодів рослин-господарів <i>A. eugenii</i>, які надходять в зону АФР з країн ЄС і</i>

	можуть бути сформовані з менших партій не європейського походження, зокрема з країн поширення шкідника; ** оскільки імпорт розсади в зону АФР не здійснюється, а імпорт інших видів садивного матеріалу в зону АФР важко, або неможливо відслідкувати оскільки в списку кодів УКДЗЕД не виділено окремо садивний матеріал рослин-господарів <i>A. eugenii</i>.
Ймовірність акліматизації (укорінення) ШО:	Наявність рослин-господарів в зоні АФР (в т. ч. альтернативних). Основні рослини-господарі <i>A. eugenii</i> – рослини роду Перець, зокрема перець солодкий (стручковий) та баклажани вирощуються як в закритому, так і відкритому ґрунті і є одними з найбільш популярних овочевих культур по всій зоні АФР. За даними офіційної статистики (Держстат), в Україні площа під перцем солодким як у відкритому, так і закритому ґрунті становила майже 15 тис. га у 2020 році та понад 10 тис. га у 2023 році. Баклажанів відповідно – 5,2 тис. га та 2,4 тис. га До 2022 року лідерами щодо посівних площ солодкого перцю були Херсонська та Запорізька області (25% загального виробництва припадало на Херсонську область). Зараз виробництво диверсифікується, найбільші площі (відкритий ґрунт) під цим овочем знаходяться у Дніпропетровській, Київській, Одеській, Полтавській, Чернівецькій та Черкаській областях (за даними Держстату). Найбільші посівні площі баклажанів спостерігаються у Вінницькій, Дніпропетровській, Закарпатській, Київській, Одеській, Полтавській, Харківській та Чернівецькій областях. Детальніша інформація щодо посівних площ перцю солодкого та баклажанів в Україні (в розрізі областей) подані в таблиці 1 додатку 6. Вирощування рослин-господарів протягом року, ймовірно, є необхідною умовою для акліматизації (укорінення) у відкритому ґрунті, але є припущення, що за відсутності врожаю перцю (<i>Capsicum</i>), дикі види роду Паслін (<i>Solanum</i> spp.) можуть бути альтернативними рослинами-господарями (Patrock & Schuster, 1987, 1992; Riley & King, 1994). Дикі види пасльону, такі як <i>S. nigrum</i> та <i>S. dulcamara</i>, широко поширені по всій зоні АФР, тоді як інтродукований <i>S. rostratum</i> окремими вогнищами (осередками) в зоні АФР (Херсонська обл.). Крім того, кілька видів пасльону, зокрема <i>S. pseudocapsicum</i> реалізуються в зоні АФР як декоративні рослини та мають, переважно імпордне походження (Нідерланди). Патрок і Шустер (1987) виявили найбільшу кількість імаго <i>A. eugenii</i> на <i>S. americanum</i> після розміщення поряд із зараженим перцем (<i>Capsicum</i>). Однак згодом кількість імаго зменшилася. У пізнішому дослідженні Патрок і Шустер (1992) виявили подібний розвиток <i>A. eugenii</i> у свіжих плодах <i>C. annuum</i>, <i>C. frutescens</i>, <i>S. americanum</i> та <i>S. ptycanthum</i>, і вони припустили, що дикі види роду <i>Solanum</i> можуть сприяти збільшенню популяції. Зменшення кількості імаго у попередньому звіті пояснюється зменшенням доступності рослин-господарів протягом літа. В іншому дослідженні Елмор (1934) відзначив, що спостерігав розмноження <i>A. eugenii</i> на ягодах пасльону протягом вегетаційного періоду, і їх переліт на поля перцю мав певний вплив на прогрес зараження. Однак кількісні дані на підтвердження цього твердження не були представлені. Таким чином, залишається невизначеним, чи може <i>A. eugenii</i> прижитися на дикорослих рослинах роду <i>Solanum</i> за відсутності будь-яких видів <i>Capsicum</i>.

Відповідність кліматичних умов в зоні АФР (в т. ч. у закритому ґрунті).

A. eugenii здатний розвиватись в межах температур від +10°C до +30°C. (Тоаранта et al., 2005). Якщо температура навколишнього середовища +27°C – одне покоління шкідника розвивається близько двох тижнів; за умов навколишнього середовища +21°C – близько трьох тижнів; за прохолодних умов - +15°C – шість тижнів. Тому, потенційно, можна вважати, що основні температурні умови, які є оптимальними для розвитку *A. eugenii*, наявні в зоні АФР (хоча і обмежено).

Перець солодкий (стручковий) в Україні вирощують переважно розсадним способом, оскільки він потребує стабільного тепла (+20-27°C), високої вологості (70-80%) та світла. Найкраще для цього підходять південні й південно-західні регіони зони АФР. Баклажани є дещо вибагливішими овочами. Оптимальна температура для росту – +22...+28°C, при зниженні нижче +15°C розвиток сповільнюється, зав'язі опадають, або рослина зовсім зупиняється у рості.

Відповідно до кліматичних типів Кеппена-Гейгера на більшій території зони АФР присутні такі кліматичні типи як Dfa – континентальний, без сухого сезону, спекотне літо; та Dfb – континентальний, без сухого сезону, тепле літо. Крім того, є обмежена територія – в Одеській області та АР Крим з типом клімату Cfa – помірний, без сухого сезону, спекотне літо.

Території деяких країн поширення *A. eugenii* характеризуються подібними типами клімату Кеппена-Гейгера (за Peel et al., 2007) (докладніше в додатку 7, рис. 1-2).

Для умов відкритого ґрунту, можна вважати, що в зоні АФР присутні, хоча й обмежено, території з відповідними кліматичними умовами для розвитку *A. eugenii*. Найбільш сприятливими є Одеська, Херсонська, Миколаївська та Запорізька області.

Наскільки підходять умови закритого ґрунту для акліматизації?

Тепличні умови, ймовірно, підходять для акліматизації (укорінення) шкідника. Виникнення вогнищ *A. eugenii* в Канаді та Нідерландах свідчать про те, що шкідник може розмножуватися в теплицях, де вирощують перець солодкий (стручковий). Загалом, за умови наявності основних рослин-господарів, немає обмежень щодо акліматизації в теплицях.

В цілому, можна відмітити, що кліматичні умови зони АФР сприятливі для розвитку *A. eugenii* в умовах закритого ґрунту, та обмежено – у відкритому ґрунті.

Відповідні практики вирощування рослин-господарів та заходи контролю в зоні АФР.

В зоні АФР рослини-господарі, зокрема перець вважається однорічною культурою. Період активного росту у відкритому ґрунті на відкритих площах в різних регіонах країни становить максимум дев'ять місяців. Вирощують культуру розсадним методом. Розсаду висаджують у відкритий ґрунт наприкінці травня при температурі не нижче +15°C. За умов вирощування в теплицях – висаджують розсаду в середині – наприкінці квітня. У штучно створених умовах плоди можна вирощувати цілий рік, але в реальному житті найбільш поширений і практичний варіант - можливість отримання 2 врожаїв на рік в неопалюваних спорудах.

У виробництві перцю (в процесі розвитку рослин) застосовуються обробки інсектицидами. Зокрема для ефективного захисту перцю від шкідників

	(попелиця, трипси, білокрилка, кліщі) можуть використовуватись інсектициди Актара (д. р. тіаметоксам), Актоцид (д. р. абамектин), Актеллік (д. р. піриміфос-метил), Алатар (д. р. малатіон і циперметрин), Вертимек (д. р. абамектин). Також може використовуватись Фітоверм - інсекто-акарицид біологічного походження, який застосовується проти всіх видів шкідників (основною діючою речовиною є аверсектин С – має біологічне походження, отримана з продуктів життєдіяльності ґрунтового гриба <i>Streptomyces avermitilis</i>). З агротехнічних заходів при вирощуванні перцю можна відмітити: дотримання сівозміни, використання здорового насіння і якісної розсади, знезараження ґрунту/субстрату, забезпечення оптимальної густоти рослин уникнення надмірного поливу, провітрювання теплиць, видалення рослинних решток, знищення бур'янів, проведення збалансованого підживлення (без надлишкового внесення азоту). В зоні АФР наявні для використання інсектициди з такою ж діючою речовиною як і ті інсектициди, що використовуються у світі для боротьби з <i>A. eugenii</i> (наприклад на основі таких діючих речовин: тіаметоксам, ізоциклосерам). Тому, можна зробити припущення, що в більшості випадків, існуючі (стандартні) практики вирощування рослин-господарів будуть використовуватись і у випадку проникнення ШО в зону АФР, хоча й не відомо про факти застосування таких практик до подібних (споріднених) ШО, які поширені в зоні АФР. Але, є відомості про те, що інсектициди зазвичай не дуже ефективні проти шкідника, оскільки личинки, лялечки та молоді жуки знаходяться захищено всередині плодів. Також немає гарантії, що такі існуючі заходи боротьби зможуть забезпечити знищення вогнищ шкідника та запобігання його розповсюдження як локально, так і в інші регіони зони АФР (у випадку реалізації заражених плодів та розсади рослин-господарів).
Загальна ймовірність акліматизації (укорінення) ШО:	Середня. Рівень невизначеності – середній*. * оскільки немає відомостей про кількість партій імпортованих плодів рослин-господарів <i>A. eugenii</i>, які мають не європейське походження, але надходять в зону АФР з країн ЄС; не відомо чи зможе <i>A. eugenii</i> прижитися на дикорослих рослинах роду <i>Solanum</i> за відсутності будь-яких видів роду <i>Capsicum</i>; не відомо про застосування практик боротьби до подібних (споріднених) ШО, які поширені в зоні АФР.
Ймовірність розповсюдження ШО в зоні АФР (після укорінення):	Відповідно до Регламенту ЄС № 2016/2031, а також МСФЗ № 11 можна окреслити умови, які визначають, що <i>A. eugenii</i> вважається здатним до розповсюдження на відповідній території зони АФР (після проникнення якщо він відсутній, або з територій свого поширення – якщо присутній, але не широко поширений). А саме, такі умови: - придатність навколишнього середовища для природного поширення – придатне (кліматичні умови зони АФР сприятливі для розвитку <i>A. eugenii</i> в умовах закритого ґрунту, та обмежено - у відкритому ґрунті); - наявність природних бар'єрів – в зоні АФР немає великих природних бар'єрів (моря, океани, гори, пустелі та ін.), які можуть стримати

	розповсюдження <i>A. eugenii</i> в межах окремих територій зони АФР; - ймовірність розповсюдження разом з товарами або транспортними засобами – ймовірно (розповсюдження <i>A. eugenii</i> на короткі та великі відстані відбувається головним чином зі свіжими плодами рослин-господарів, у випадку проникнення й акліматизації, є ймовірність розповсюдження між полями самостійними перельотами імаго, а також між господарствами (теплицями) з розсадою, плодами, забрудненою тарою та транспортними засобами). Також є дані про те, що <i>A. eugenii</i> може розповсюджуватись природньо (самостійними перельотами) на обмежені відстані (ЕРРО, 1997); - присутність рослин-господарів – присутні (всі рослини-господарі описані вище); - методи вирощування та заходи боротьби, що застосовуються на цій території, є сприятливими – так, стандартні практики вирощування рослин-господарів не можуть гарантувати знищення ШО та запобігання його розповсюдження (зокрема інсектициди можуть бути не дуже ефективними, оскільки комахи знаходяться всередині плодів). - природні вороги та антагоністи шкідника відсутні або не здатні стримувати його чисельність - немає інформації щодо природних ворогів <i>A. eugenii</i> в зоні АФР.
Загальна ймовірність розповсюдження ШО в зоні АФР (після укорінення):	Від середньої до високої. Рівень невизначеності – середній*. * На час проведення АФР не відомо про наявність в зоні АФР природних ворогів ШО.

Розділ В

Оцінка ймовірних економічних наслідків

Збитки (вплив) від ШО в поточному регіоні поширення:	Перцевий довгоносик є серйозним шкідником перцю, який щорічно завдає мільйонних збитків на півдні США, в Мексиці, в країнах Центральної Америка, на Гаваях та кількох островах Карибського басейну. Найбільш значною шкодою для всіх видів роду Перець від <i>A. eugenii</i> є знищення квіткових бруньок та незрілих плодів, які жовтіють та опадають (Elmore et al., 1934). Припускають, що існує прямий зв'язок між пошкодженням, що завдає <i>A. eugenii</i> та розвитком всередині плодів грибків <i>Alternaria alternata</i> (Bruton et al., 1989). В Пуерто-Рико теоретичний рівень економічної шкоди був розрахований на рівні 0,01 дорослої особини на рослину, а опадання плодів був основною причиною втрати врожаю (Segarra-Carmona & Pantoja, 1988). У 1926 році було зареєстровано збитки в розмірі 500 000 доларів США для каліфорнійського врожаю перцю (Elmore et al., 1934). У США перцевий довгоносик спричинив середні втрати врожаю на рівні 10% (Riley & King, 1994). Є відомості про втрати 50%, а також цілих полів перцю у США (Elmore, 1934). Без застосування засобів захисту рослин втрати врожаю перцю можуть сягати від 30% до 90% (Riley & Sparks, 1995). <i>A. eugenii</i> завдав серйозної шкоди перцю, вирощеному в теплицях в Британській Колумбії (Канада), влітку 1992 року. Згодом це вогнище було
--	--

ліквідовано (Костелло та Гіллеспі (1993)).

Економічний вплив *A. eugenii* у межах його сучасного ареалу є «значним» для видів роду *Capsicum* (втрати врожайності та/або якості є значними, часто потрібні цілеспрямовані заходи, а обробка є дороговартісною). Невизначеність цієї оцінки низька.

Економічний вплив на види роду *Solanum* у межах його сучасного ареалу є «незначним» (середня невизначеність, оскільки майже нічого не було опубліковано про шкоду, завдану посівам рослин роду *Solanum*).

Щодо країн ЄС.

Після проведення аналізу фітосанітарного ризику, зокрема в Нідерландах, очікуваний прямий вплив на тепличні культури визнано значним. У північній частині ЄС виробники можуть позбутися шкідника в теплицях протягом міжкультурного періоду взимку, особливо коли теплиця розташована далеко від інших тепличних культур перцю. Однак, ліквідацію може бути важко досягти в умовах щільної забудови теплиць. У теплицях на півдні ЄС, де урожай перцю присутній з осені до весни, *A. eugenii* може виживати на відкритому повітрі впродовж літа та повторно заразити новий урожай восени. У такій ситуації шкідника буде важче контролювати, і, незважаючи на заходи контролю, можуть виникнути значні втрати.

Очікуваний вплив на посіви перцю у відкритому ґрунті значною мірою буде залежати від здатності *A. eugenii* зберігатися поблизу полів за відсутності врожаю або від ймовірності зараження поля антропогенними шляхами (внаслідок діяльності людей) (Riley & King, 1994).

Серйозні втрати («значний» вплив) очікуються в районах, де шкідник може вижити взимку, що може бути можливим у найпівденніших районах ЄС.

Шкідник матиме незначний вплив на виробництво баклажанів у ЄС. Однак *A. eugenii* може бути більш шкодочинним у теплицях з монокультурою баклажана, ніж у відкритому ґрунті.

Щодо втрати експортних ринків в ЄС - найбільш ймовірним є середній вплив.

Більшість плодів перцю солодкого (стручкового), вироблених в ЄС, продаються всередині ЄС, а відносно невеликий обсяг експортується. Країни-члени ЕРРО та Норвегія є важливими торговельними партнерами. Якщо *A. eugenii* акліматизується в ЄС, і торговельні партнери вимагатимуть гарантій того, що продукт не містить *A. eugenii*, це призведе до збільшення витрат на перевірку та, можливо, до певної втрати обсягів експортного ринку.

Заходи контролю.

У штаті Техас (США) для боротьби з *A. eugenii* доступні близько 15 різних інсектицидів (Cartwright *et al.*, 1990). Оксаміл був найефективнішим інсектицидом у Пуерто-Рико (Armstrong, 1994).

Оптимальним порогом шкідливості *A. eugenii* за якого доцільно проводити обробку інсектицидами, вважається пошкодження 1–5 % суцвіть. Для виробничих систем із низьким та високим рівнем затрат встановлено різні порогові показники (Riley *et al.*, 1992).

Заходи контролю є складними і вимагають достовірних знань щодо термінів розвитку та порогів шкідливості для максимальної ефективності боротьби (інсектициди діють лише на дорослих особин). Для моніторингу популяцій можна використовувати жовті клейові пастки (Riley & Schuster, 1994). Існують відмінності у сприйнятливості різних сортів, головним чином через

	терміни дозрівання плодів (Berdegue <i>et al.</i> , 1994). В Канаді успішне знищення вогнищ шкідника було досягнуто шляхом очищення теплиць від усіх рослинних решток, обприскування гашеним вапном, видалення всієї стоячої води, підтримки температури +20°C або вище протягом щонайменше 10 днів та використання різноманітних фумігантів. В Нідерландах для ліквідації зараження <i>A. eugenii</i> в теплицях використовували пестициди у поєднанні зі знищенням уражених культур та середовища для вирощування. Кілька паразитоїдів <i>Hymenoptera</i> були виявлені в плодах перцю, заражених <i>A. eugenii</i>, у Мексиці та Канаді. Найбільш поширені з цих личинкових або яєчних паразитоїдів (наприклад, личинковий паразитоїд <i>Catolaccus hunteri</i>) розглядаються як потенційні кандидати для біологічного контролю (DEFRA, 2020).
Загальна величина збитків (впливу) від ШО в поточному регіоні поширення:	Велика. <i>Рівень невизначеності – середній*.</i> <i>* На час проведення АФР існує невизначеність щодо здатності A. eugenii зимувати на відкритому повітрі; не повідомлялося про шкоду, яку цей шкідник завдає довкіллю; немає інформації про кількісні втрати врожаю чи економічний вплив в Європі.</i>
Потенційні збитки (вплив) від ШО в зоні АФР:	Показники щодо виробництва та експорту рослин-господарів ШО в зоні АФР. За даними дослідження ЄБРР и FAO овочеві, ягідні та фруктові культури мають значний потенціал плодоовочевого сектору України. Їх вирощуванню українські аграрії-виробники останнім часом приділяють все більше уваги. До десятки лідерів нішевих культур входить перець. У 2021 році Україна займала 18 місце у світі за обсягами виробництва перцю. Тоді країна виробила близько 163 тис. тонн солодкого перцю, при цьому 25% від загального виробництва припадало на Херсонську область. Також, до 2022 року здійснювався експорт цього продукту, хоча і в невеликих обсягах. Зокрема ще 2021 року експортовано було близько 160 тонн перцю свіжого (в основному до Білорусі, Латвії і Румунії). Пізніше експорту не було, а у 2024 році (за даними Держстату України) до Польщі експортовано 56,8 тонн перцю. Основні обсяги виробництва перцю і баклажанів в зоні АФР використовуються на внутрішньому ринку. В Україні вирощують як солодкий (стручковий), так і гіркий перець. Однак частка солодкого значно вища – понад 94% від загального обсягу виробництва. Обидва види перцю вирощуються як промисловими підприємствами, так і домогосподарствами. При цьому частка виробництва промисловими підприємствами незначна (близько 7%). Решта виробляється в господарствах населення для задоволення власних потреб або часткової подальшої реалізації. Баклажани вирощуються переважно в дрібних фермерських господарствах та приватних господарствах населення. За даними Держстату найбільші посівні площі спостерігаються у Вінницькій, Дніпропетровській, Закарпатській, Київській, Одеській, Полтавській, Харківській та Чернівецькій областях. Щодо обсягів виробництва, то відповідно до даних Держстату за 2020-2023

роки зібрано понад 670 тис. тонн плодів перцю солодкого й баклажанів.

Детальніша інформація щодо виробництва перецю солодкого та баклажанів в Україні (в розрізі років – 2020-2023) подані в таблиці 2 додатку 6.

Для зони АФР види (категорії) збитків, наведені вище для країн світу (особливо ЄС) також можуть бути актуальними, і, у зв'язку з тим, що основні рослини-господарі *A. eugenii* широко вирощуються в зоні АФР ці збитки, потенційно матимуть велике економічне значення.

Очікуваний прямий вплив на тепличні культури є значним, щодо рослин-господарів відкритого ґрунту – цей показник може бути середнім з середньою невизначеністю, оскільки поширення в північні регіони зони АФР може не відбутись, або воно буде незначне, а також не відомо про кількісні втрати врожаю в інших країнах з аналогічним кліматом.

Непрямий економічний вплив. Втрати врожайності можуть призвести до зниження обсягу виробництва, що може призвести до зростання цін (аналогічно до таких же досліджень для Нідерландів, Soliman et al., 2010; 2012).

Проникнення й акліматизація *A. eugenii* до зони АФР може призвести до зменшення обсягів виробництва в певних регіонах зони АФР через прямі втрати врожаю, спричинені шкідником й через збільшення виробничих витрат (в т.ч. на захист рослин).

Фермери можуть припинити виробництво або перейти на виробництво інших культур, оскільки виробництво плодів *Capsicum* більше не буде економічно вигідним. В результаті, локально, це може спричинити зменшення обсягу виробництва та деякого зростання цін. Таким чином, споживачі можуть у довгостроковій перспективі понести частину витрат в результаті акліматизації *A. eugenii* через вищі ціни.

Для виробників, що планують здійснювати експорт, заходи країн-імпортерів можуть мати значні наслідки, оскільки виявлення *A. eugenii* на підприємстві зробить експорт до певних країн неможливим. Крім того, збільшаться витрати компаній на перевірку, спрямовану на гарантування відсутності шкідників на місці виробництва або ділянці.

Якщо *A. eugenii* акліматизується в зоні АФР, і торговельні партнери вимагатимуть гарантій того, що продукція не містить *A. eugenii*, це призведе до збільшення витрат на фітосанітарні перевірки та, можливо, до певної втрати експортного ринку.

Вплив на навколишнє середовище. Очікується мінімальний вплив на біорізноманіття та рослинність у відкритому ґрунті. Про вплив на навколишнє середовище не повідомлялося, навіть з країн, куди було інтродуковано шкідника. *A. eugenii* може завдати певної шкоди диким видам роду *Solanum* spp., але він в основному відомий як шкідник культур роду *Capsicum*. Очікується, що інтродукція *A. eugenii* призведе до збільшення використання інсектицидів і, таким чином, до збільшення впливу пестицидів на навколишнє середовище (Leendertse et al., 2011).

Соціальний вплив. В зоні АФР соціальний вплив буде головним чином пов'язаний з економічним впливом, який шкідник може мати на окремих виробників та на галузь овочівництва в цілому. Вплив може бути пов'язаний з втратою робочих місць у випадках закриття господарств, які замаються вирощуванням рослин, обробкою, переробкою, транспортуванням, виготовленням та торгівлею продукцією пов'язаною з рослинами-

	господарями <i>A. eugenii</i>. Розповсюдження шкідника в зоні АФР може мати як прямий так і непрямий вплив; очікуваний вплив на тепличні культури може бути значним, вплив на рослини-господарі відкритого ґрунту – середнім (відповідно до Регламенту ЄС № 2016/2031, а також МСФЗ № 11) стосовно наступних пунктів. 1. Втрати врожаю з точки зору врожайності та якості, вплив на прибутки виробників, що виникає внаслідок цього: <i>економічний вплив A. eugenii у його поточному ареалі є «значним» для видів Capsicum внаслідок втрати врожайності та/або якості плодів</i> 2. Витрати на заходи боротьби, та/або втрати через необхідність вирощування рослин-замінників: <i>часто потрібні цілеспрямовані застосування заходів боротьби (а обробки є дорогавартісними), впровадження сівозміни з культурами, які не є рослинами-господарями.</i> 3. Вплив на існуючі методи виробництва: <i>проведення додаткових обмежень виробничих полів, додаткові витрати на підбір потрібних інсектицидів та збільшення кількості їх використання.</i> 4. Вплив на місцеві рослини, біорізноманіття та екосистемні послуги: <i>очікується мінімальний вплив на біорізноманіття та рослинність у відкритому ґрунті.</i> 5. Зміни у витратах виробника або потребах у ресурсах, включаючи витрати на боротьбу та витрати на знищення та стримування: <i>у випадку виявлення вогнищ A. eugenii у відкритому чи закритому ґрунті, буде необхідність знищення уражених рослин, а також тримання теплиць певний час без їх посадки, іноді може бути заборонено вирощування рослин-господарів.</i> 6. Вплив на внутрішні та експортні ринки, включаючи вплив на доступ до експортних ринків та ймовірність фітосанітарних обмежень, що вводяться торговельними партнерами та/або НОЗР: <i>можуть бути значні фінансові втрати, оскільки виявлення A. eugenii на підприємстві зробить експорт до певних країн неможливим; можуть збільшитись витрати на фітосанітарні перевірки з метою гарантування відсутності шкідників на місці виробництва або ділянці.</i> 7. Вплив на внутрішню продовольчу безпеку та безпечність харчових продуктів: <i>можливий перехід на виробництво інших культур, оскільки виробництво плодів рослин-господарів A. eugenii більше не буде економічно вигідним; локально, це може спричинити зменшення обсягу виробництва та зростання цін.</i> 8. Ресурси, необхідні для додаткових досліджень та консультацій: <i>можуть зрости витрати на дослідження та наукові розробки, включно з тими, які необхідні для розробки належної практики управління.</i> 9. Вплив на зайнятість (зниження доходів працівників): <i>може бути певний соціальний вплив (пов'язаний з загальним економічним впливом), зокрема, внаслідок закриття підприємств в галузі овочівництва, можлива втрата робочих місць.</i> Ці впливи та витрати в зоні АФР можуть коливатись від середніх до великих.
Загальна величина потенційних	Від середньої до високої. Рівень невизначеності – низький.

збитків (впливу) від ШО в зоні АФР:	
Визначення території в зоні АФР, що може бути під загрозою:	Основні рослини-господарі <i>A. eugeni</i> – рослини роду Перець, зокрема перець солодкий (стручковий) та баклажани вирощуються як в закритому, так і відкритому ґрунті і є одними з найбільш популярних овочевих культур по всій зоні АФР. З високою ймовірністю <i>A. eugeni</i> може акліматизуватись в усій зоні АФР, скрізь, де вирощуються рослини-господарі в умовах закритого ґрунту. Для умов закритого ґрунту – немає ніяких обмежень щодо клімату, з урахуванням дотримання технології вирощування основних рослин-господарів. Для умов відкритого ґрунту в зоні АФР, найбільший ризик є для областей з відповідними кліматичними умовами для розвитку <i>A. eugeni</i>: Одеська, Херсонська, Миколаївська та Запорізька області. Однак й інші області знаходяться в небезпеці. Висновок зроблено з урахуванням, зокрема, даних щодо широкого поширення рослин-господарів на території зони АФР, придатності кліматичних умов та інших факторів, описаних вище.
Загальна оцінка ризику ШО:	За результатами оцінки фітосанітарного ризику, який становить ШО, можна зробити висновок, що за відсутності фітосанітарного контролю, є висока ймовірність його проникнення в зону АФР разом з імпортними свіжими плодами рослин-господарів, що масово завозяться, а також, у випадку акліматизації, ймовірне його розповсюдження в інші регіони зони АФР в основному через широке поширення практики вирощування рослин-господарів (особливо перцю солодкого) в господарствах всіх форм власності та на присадибних ділянках громадян, здатність до пристосування у закритому ґрунті та (обмежено) у відкритому ґрунті. Подальше розповсюдження шкідника в зоні АФР може мати економічний вплив від середнього до високого. Вся зона АФР вважається – зоною, що знаходиться під загрозою щодо розповсюдження ШО (з високою ймовірністю акліматизації ШО скрізь, де вирощуються рослини-господарі в умовах закритого ґрунту і середньою для відкритого ґрунту. Найбільший ризик для Одеської, Херсонської, Миколаївської та Запорізької областей).
	Головні фактори, які підтверджують високий ризик щодо ШО: - вся зона АФР в кліматичному плані придатна для розповсюдження та акліматизації (у закритому ґрунті – вся зона, у відкритому ґрунті – переважно південна частина зони АФР); - ШО може завдавати економічні збитки від середніх до великих з низькими можливостями для контролю ШО; - <i>ШО шкодить основним овочевим сільськогосподарським культурам, які важливі в зоні АФР, вирощуються як в закритому, так і відкритому ґрунті та мають значне економічне значення.</i>

	Загальна ймовірність: - проникнення ШО в зону АФР - ВИСОКА; - акліматизації (укорінення) ШО в зоні АФР - СЕРЕДНЯ; - розповсюдження ШО в зоні АФР (після укорінення) - від СЕРЕДЬОЇ до ВИСОКОЇ. Загальна величина потенційних збитків (впливу) від ШО в зоні АФР – від СЕРЕДЬОЇ до ВИСОКОЇ. Загальний рівень невизначеності: – середній щодо ймовірності проникнення ШО в зону АФР, ймовірності акліматизації (укорінення) ШО в зоні АФР та ймовірності розповсюдження; - низький щодо потенційних збитків (впливу) від ШО в зоні АФР.
ЗАКЛЮЧНИЙ ВИСНОВОК:	Шкідливий організм - <i>Anthonomus eugenii</i> (Cano) (перцевий довгоносик) відповідає критеріям карантинного шкідливого організму для зони АФР (України). Вид <i>Anthonomus eugenii</i> (Cano) запропонований для включення до списку А-1 національного Переліку регульованих шкідливих організмів (карантинні організми, відсутні в Україні, розділу «Комахи»).

Стадія 3: Оцінка управління фітосанітарним ризиком

Прийнятність ризику.	<i>A. eugenii</i> є пріоритетним карантинним шкідником Європейського Союзу. Він визнаний небезпечним, існують спеціальні вимоги до імпорту, спрямовані на запобігання потраплянню шкідника до ЄС з плодами рослин-господарів (зокрема перцю солодкого (стручкового)). Тому в цьому АФР, крім інших факторів, враховується регулювання щодо даного ШО країнами ЄС. Ризик від ШО (<i>A. eugenii</i>) визнано високим (неприйнятним), з урахуванням вимог пункту 3.3 МСФЗ № 11, та на підставі всіх сукупних ризиків, що визначені в процесі АФР усіма висновками щодо: - ймовірності проникнення ШО в зону АФР; - придатності кліматичних умов в зоні АФР для розповсюдження та акліматизації ШО; - ймовірності значних економічних збитків з низькими можливостями для контролю ШО; - завдання шкоди з боку ШО видам сільськогосподарських культур, які важливі в зоні АФР та мають значне економічне значення. Для зменшення ризику проникнення ШО в зону АФР та його розповсюдження на великі відстані необхідно застосовувати фітосанітарні заходи.
Фітосанітарні заходи:	Основним шляхом проникнення ШО в зону АФР є перенесення з зараженими свіжими плодами рослин-господарів. Плоди перцю представляють найбільший ризик, дещо менший - баклажани. Партії плодів рослин-господарів повинні походити з вільних від ШО зон або з вільних від ШО місць чи ділянок виробництва, або з місць виробництва, визнаних вільними від ШО протягом вегетаційного періоду.

	Плоди повинні проходити ретельний фітосанітарний огляд на наявність ознак пошкодження, у разі підозри наявності ШО, необхідне проведення відповідних фітосанітарних процедур (проведення фітосанітарної експертизи (аналізів). Імпортні плоди рослин-господарів повинні відповідати вимогам законодавства (зокрема статті 36 Закону України «Про карантин рослин», статті 59 Закону України «Про державне регулювання сфери захисту рослин» від 17.12.2024 № 4147-IX (набрання чинності – 17.01.2028)) та сертифікації, таким як вимоги щодо фітосанітарних сертифікатів.
Фітосанітарні заходи у вогнищі ШО:	- заборона вивезення свіжих плодів із зони зараження без проведення перевірки та лабораторної діагностики; - забезпечення походження садивного матеріалу (розсади) рослин-господарів з районів, вільних від ШО, а також розсада повинна бути без квітів і плодів (які можуть бути переносниками шкідника); - після виявлення ШО негайна обробка всіх рослин-господарів контактними інсектицидами (<i>A. eugenii</i> важко контролювати за допомогою інсектицидів, оскільки більша частина його життєвого циклу проходить у плодах, однак інсектициди можуть мати певний ефект, коли імаго залишають плоди для харчування та парування; необхідно щоб контактні інсектициди добре покривали листки, бутони, квіти й плоди); - після застосування інсектицидів, видалення та знищення шляхом спалювання або глибокого закопування всіх плодів (як стиглих так і молодих), щоб зменшити популяцію довгоносика та мінімізувати ризик розповсюдження; - видалення та знищення (шляхом спалювання або глибокого захоронення) усіх сприйнятливих рослин-господарів в теплиці, включно з самосівом, бур'янами та рослинними рештками (за можливості, також слід обробити та знищити рослини-господарі поблизу теплиці (наприклад, до 50 м)); - знищення або переробка усіх матеріалів, що залишились в зараженій теплиці після видалення заражених рослин, наприклад, мотузки, пластикове покриття для підлоги та субстрати для вирощування (або, якщо вони використовуються повторно, їх необхідно ретельно очистити водою з миючим засобом); - заборона вирощувати рослини-господарі в зараженій теплиці протягом періоду, що відповідає одному життєвому циклу імаго ШО (за даними ЕРРО імаго <i>A. eugenii</i> не впадають у діапаузу і перезимовують лише за умови наявності відповідного рослинного матеріалу; ті імаго, що перезимовують, можуть виживати до 10 місяців, тоді як влітку тривалість їх життя складає 2–3 місяці); - запровадження карантинного режиму, за умови включення ШО до Переліку регульованих шкідливих організмів та виявлення ШО в процесі обстежень/моніторингу посівів рослин-господарів (як у відкритому так і закритому ґрунті); - обстеження/моніторинг слід проводити протягом наступного вегетаційного періоду (для моніторингу теплиць слід використовувати жовті липкі пастки з феромонами). <i>A. eugenii</i> може бути визнаний знищеним, якщо його не було виявлено протягом шести місяців після видалення зараженої культури (Defra, 2022).
Відібрані фітосанітарні	Регулювання: за умови включення ШО до Переліку регульованих шкідливих організмів, та виявлення ШО при обстеженні/фітосанітарному моніторингу –

заходи.	запровадження карантинного режиму. Контроль свіжих плодів: обов’язкова перевірка наявності фітосанітарного сертифіката на партію імпортованих плодів та відсутності ШО шляхом проведення лабораторної експертизи. Лабораторна діагностика: морфологічна ідентифікація ШО (лише на імаго, а не шляхом дослідження яєць, личинок або лялечок). Обстеження/фітосанітарний моніторинг посівів рослин-господарів: проведення регулярних оглядів посівів рослин-господарів (як у відкритому так і закритому ґрунті) із застосуванням жовтих липких пасток з феромонами; період обстежень повинен збігатись з періодами (фазами росту) рослин-господарів: утворення бутонів, формування плодів – дозрівання плодів (слід звертати увагу на молоді й стиглі плоди, опалі плоди, квітки та пожовклі чашечки, в яких можуть бути імаго й личинки <i>A. eugenii</i>). Вимоги до експорту: при вивезенні продукції із зони АФР забезпечення виконання фітосанітарних вимог країн-партнерів в міжнародній торгівлі, зокрема тих, що вимагають підтвердження відсутності ШО в місцях вирощування. Профілактика: не проводити розпакування/перепаккування імпортованих плодів на території вирощування, або зберігання вітчизняних плодів рослин-господарів, використання лише здорового (перевіреного) садивного матеріалу (розсади) рослин-господарів, знищення бур’янів-резерваторів та проведення інформаційних кампаній щодо небезпеки проникнення й розповсюдження ШО.
----------------	--

Додатки

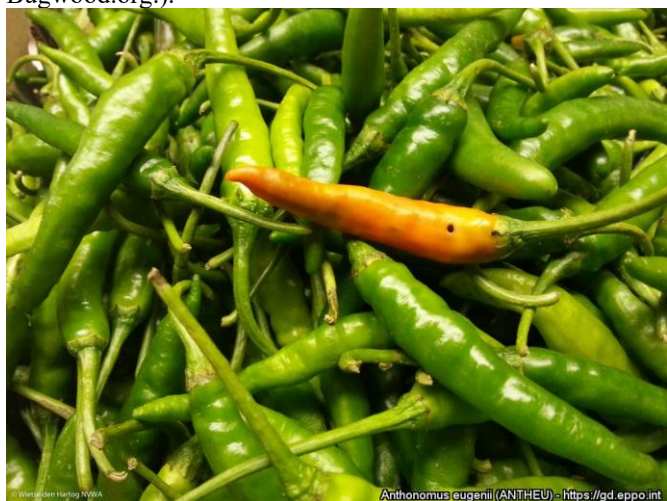
Додаток 1

Ознаки пошкодження *Anthonomus eugenii*.

1.1. Опалі плоди, заражені довгоносиками - *A. eugenii* (Джерело: David Riley, University of Georgia, Bugwood.org.).

1.2. Імаго й вихідний отвір *A. eugenii* на перці (Джерело: Stefano Speranza).

1.3. Пошкоджений *A. eugenii* перець: з вихідним отвором та внутрішня частина (Джерело: Wietse den Hartog NVWA (NPPO the Netherlands)).

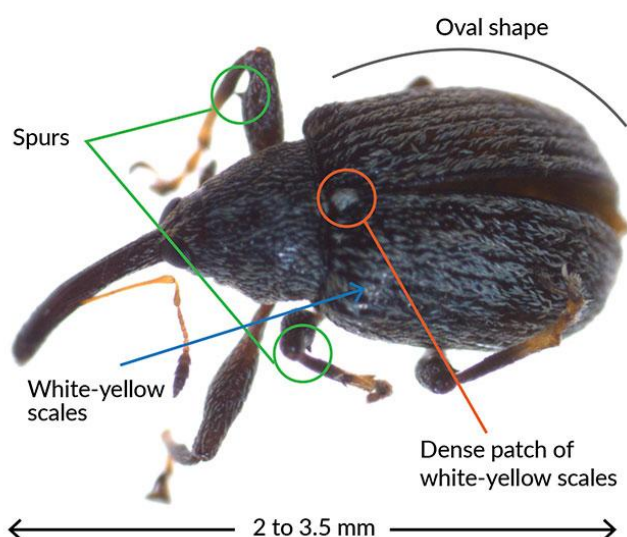

1.4. Перець, що імпортували з Мексики, пошкоджений *A. eugenii* (Джерело: Blandine Delbourse and Simone Formery - Point of Entry Roissy CDG airport (FR)).

Морфологічні ознаки *Anthonomus eugenii*.

2.1. Імаго *A. eugenii* (загальний вигляд) (Джерело: Fera Science Limited August 2015).

2.2. Імаго *A. eugenii*. Шпори (spurs) під кожним з шести стегон (зелені стрілки), біло-жовті лусочки на тілі та надкрилах (синя стрілка), овальне тіло з сильно вигнутою спиною та невеликою щільною плямою біло-жовтих лусочок у верхній частині надкрил (червона стрілка) (Джерело: Queen's Printer for Ontario, 2020).

2.3. Личинки і лялечки *A. eugenii* (Джерело: Alton N. Sparks, Jr., University of Georgia, Bugwood.org.).

2.4. Лялечка *A. eugenii* (Джерело: Julian Rodriguez – Sandy Rajon – BIP Roissy CDG (FR).

Використання пасток з метою виявлення *Anthonomus eugenii*

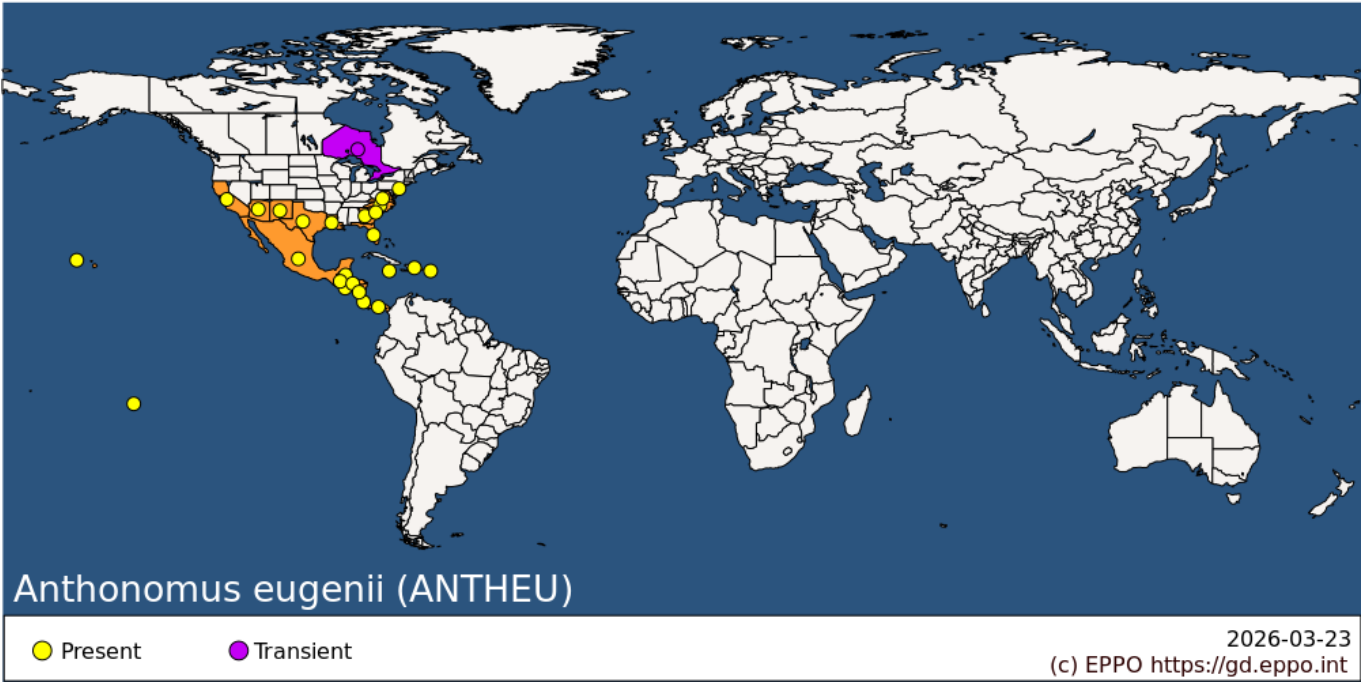
3.1. Фото комах, що потрапили на жовту липку пастку, одна з яких – перцевий довгоносик (позначений стрілкою) (Джерело: Andrew C Wylie, Acting Greenhouse Vegetable IPM specialist with OMAFRA (Canada))

3.2. Експериментальне використання жовтих пасток з приманкою перцевого довгоносика (Джерело: Andrew C Wylie, Acting Greenhouse Vegetable IPM specialist with OMAFRA (Canada))

Додаток 4

Мапа поширення *Anthonomus eugenii* в світі

Додаток 5

Рослини-господарі *Anthonomus eugenii* та їхня присутність в зоні АФР (Україні)

Наукова назва рослин-господарів	Присутність в зоні АФР	Рослини-господарі на яких можливий повний цикл розвитку <i>A. eugenii</i> (в т. ч. розмноження)	Рослини-господарі, які є джерелом живлення імаго <i>A. eugenii</i> (про розмноження не відомо)
<i>Capsicum annuum</i>	Так (як в комерційному виробництві в господарствах всіх форм власності так і на присадибних ділянках громадян)	Так	
<i>Capsicum baccatum</i>	Так, точних відомостей немає (насіння є у вільному продажу в Україні, припускається, може використовувється на присадибних ділянках, як декоративна рослина)	Так	
<i>Capsicum chinense</i>	Так, точних відомостей немає (насіння є у вільному продажу в Україні, припускається, може використовувється на присадибних ділянках, як нішева культура, що використовується для приготування страв східної кухні)	Так	
<i>Capsicum frutescens</i>	Так (як в комерційному виробництві в господарствах всіх форм власності так і на присадибних ділянках громадян)	Так	
<i>Capsicum pubescens</i>	Так (як в комерційному виробництві в господарствах всіх форм власності так і на присадибних ділянках громадян)	Так	
<i>Datura stramonium</i>	Так (бур'ян, росте по всі території зони АФР)		Так
<i>Nicotiana glauca</i>	Так (декоративна рослина)		Так
<i>Petunia parviflora</i>	Так (декоративна рослина)		Так
<i>Physalis ixocarpa</i>	Так, точних відомостей немає (насіння є у вільному продажу в Україні, припускається, може використовувється на присадибних ділянках, як декоративна або овочева рослина)		Так
<i>Physalis pubescens</i>	Так, точних відомостей немає (насіння є у	Невідомо	Невідомо

Наукова назва рослин-господарів	Присутність в зоні АФР	Рослини-господарі на яких можливий повний цикл розвитку <i>A. eugenii</i> (в т. ч. розмноження)	Рослини-господарі, які є джерелом живлення імаго <i>A. eugenii</i> (про розмноження не відомо)
	вільному продажу в Україні, припускається, може використовувється на присадибних ділянках, як декоративна або овочева рослина)		
<i>Solanum americanum</i>	Не відомо (можливе вирощування на присадибних ділянках громадян або наукових організаціях)	Так	
<i>Solanum aviculare</i>	Не відомо (можливе вирощування в якості лікарської рослини)	Невідомо	Невідомо
<i>Solanum axilifolium</i> **	Не відомо	Невідомо	Невідомо
<i>Solanum carolinense</i>	Відсутній (карантинний організм, відсутній в Україні, входить до списку А-1 Переліку регульованих шкідливих організмів)	Так	
<i>Solanum dimidiatum</i>	Відсутній	Так	
<i>Solanum dulcamara</i>	Так (бур'ян, росте по берегах річок, озер, серед чагарників по всі території зони АФР)		
<i>Solanum elaeagnifolium</i>	Відсутній (карантинний організм, відсутній в Україні, входить до списку А-1 Переліку регульованих шкідливих організмів)	Так	
<i>Solanum glaucophyllum</i>	Не відомо	Невідомо	Невідомо
<i>Solanum lycopersicum</i>	Так (як в комерційному виробництві в господарствах всіх форм власності так і на присадибних ділянках громадян)		Так
<i>Solanum madrense</i> **	Не відомо	Так	
<i>Solanum melongena</i> (баклажан)	Так (як в комерційному виробництві в господарствах всіх форм власності так і на присадибних ділянках громадян)	Так	
<i>Solanum nigrum</i> **	Так (бур'ян, росте по всій території зони АФР)	Так	
<i>Solanum nodiflorum</i>	Не відомо	Так	
<i>Solanum pseudocapsicum</i>	Так (вирощується як декоративна кімнатна рослина)	Так	
<i>Solanum pseudogracile</i>	Не відомо	Так	
<i>Solanum ptychanthum</i>	Так (бур'ян, може бути присутнім на в зоні АФР)	Так	
<i>Solanum rantonnettii</i>	Так (вирощується як декоративна багаторічний чагарник)	Так	
<i>Solanum rostratum</i>	Так (карантинний організм, обмежено поширений в Україні, входить до списку А-2 Переліку регульованих шкідливих організмів)	Так	
<i>Solanum triquetrum</i> *	Не відомо	Так	
<i>Solanum trydynamum</i> **	Не відомо	Невідомо	Невідомо
<i>Solanum tuberosum</i> *	Так (як в комерційному виробництві в господарствах всіх форм власності так і на присадибних ділянках громадян)		Так
<i>Solanum umbelliferum</i>	Не відомо	Невідомо	Невідомо
<i>Solanum villosum</i>	Так (може вирощуватись на присадибних ділянках як декоративна рослина та як бур'ян зустрічатись по всі території зони АФР)	Невідомо	Невідомо

Таблиця складена на основі даних ЕРРО та аналогічних даних для країн ЄС, адаптованих Van der Gaag та Loomans (2013), головні господарі *A. eugenii* виділені **жирним шрифтом**.

*плоди не тестувалися; **живлення не спостерігалось.

Додаток 6

Посівні площі, обсяги виробництва та імпорту свіжих плодів рослин-господарів *Anthonomus eugenii*

Таблиця 1

Посівні площі перцю солодкого (стручкового) й баклажанів у відкритому ґрунті під урожай 2020-2023 років в господарствах усіх категорій (тис. га) (за даними Держстату України)

Перець солодкий (стручковий)				
Україна	2020	2021	2022	2023
Вінницька	0,4	0,5	0,5	0,5
Волинська	0,3	0,3	0,3	0,3
Дніпропетровська	1,4	1,4	1,2	1,4
Донецька	0,6	0,6	0,3	0,3
Житомирська	0,7	0,6	0,6	0,6
Закарпатська	0,4	0,4	0,4	0,4
Запорізька	0,7	0,3	0,2	0,0
Івано-Франківська	0,1	0,1	0,1	0,1
Київська	0,9	1,0	1,1	1,1
Кіровоградська	0,3	0,2	0,3	0,3
Луганська	0,3	0,3	0,3	0,2
Львівська	0,2	0,2	0,2	0,2
Миколаївська	0,4	0,4	0,3	0,2
Одеська	0,7	0,6	0,5	0,5
Полтавська	0,7	0,7	0,7	0,7
Рівненська	0,3	0,3	0,3	0,3
Сумська	0,5	0,5	0,5	0,4
Тернопільська	0,3	0,3	0,3	0,3
Харківська	1,0	1,0	0,5	0,7
Херсонська	2,8	2,9	0,2	—
Хмельницька	0,2	0,2	0,2	0,2
Черкаська	0,6	0,6	0,6	0,7
Чернівецька	0,7	0,7	0,7	0,7
Чернігівська	0,4	0,4	0,4	0,4
Всього:	14,9	14,5	10,7	10,5
Баклажани				
Україна	2020	2021	2022	2023
Вінницька	0,2	0,1	0,2	0,2
Волинська	0,0	0,0	0,0	0,0
Дніпропетровська	0,6	0,5	0,3	0,4
Донецька	0,2	0,2	0,1	0,1
Житомирська	0,1	0,1	0,1	0,1
Закарпатська	0,2	0,2	0,2	0,2
Запорізька	0,2	0,2	0,1	0,0
Івано-Франківська	0,0	0,0	0,0	0,0
Київська	0,1	0,1	0,1	0,1
Кіровоградська	0,1	0,1	0,0	0,1
Луганська	0,1	0,1	0,1	0,1
Львівська	0,0	0,0	0,0	0,0

Миколаївська	0,2	0,2	0,1	0,1
Одеська	0,3	0,2	0,2	0,2
Полтавська	0,2	0,2	0,2	0,2
Рівненська	0,0	0,0	0,0	0,0
Сумська	0,1	0,1	0,1	0,1
Тернопільська	0,1	0,1	0,1	0,1
Харківська	0,2	0,2	0,1	0,2
Херсонська	2,0	2,1	0,1	—
Хмельницька	0,0	0,0	0,0	0,0
Черкаська	0,1	0,1	0,1	0,1
Чернівецька	0,2	0,2	0,2	0,2
Чернігівська	0,0	0,0	0,0	0,0
Всього:	5,2	5,0	2,4	2,5

Таблиця 2

Виробництво перцю солодкого (стручкового) та баклажанів в господарствах усіх категорій у закритому та відкритому ґрунті у 2020-2023 роках (за даними Держстату України)

Роки	Обсяг виробництва, тис. тонн			
	Перець солодкий (стручковий)		Баклажани	
	У відкритому ґрунті	У закритому ґрунті	У відкритому ґрунті	У закритому ґрунті
2020	170,54	6,68	67,91	0,02
2021	156,53	6,48	к	к
2022	105,15	3,44	30,34	0,00
2023	112,04	3,81	32,66	0,01
Всього:	544,26	20,41	130,91	0,03

Символ (к) – дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про офіційну статистику» щодо конфіденційності статистичної інформації

Таблиця 3

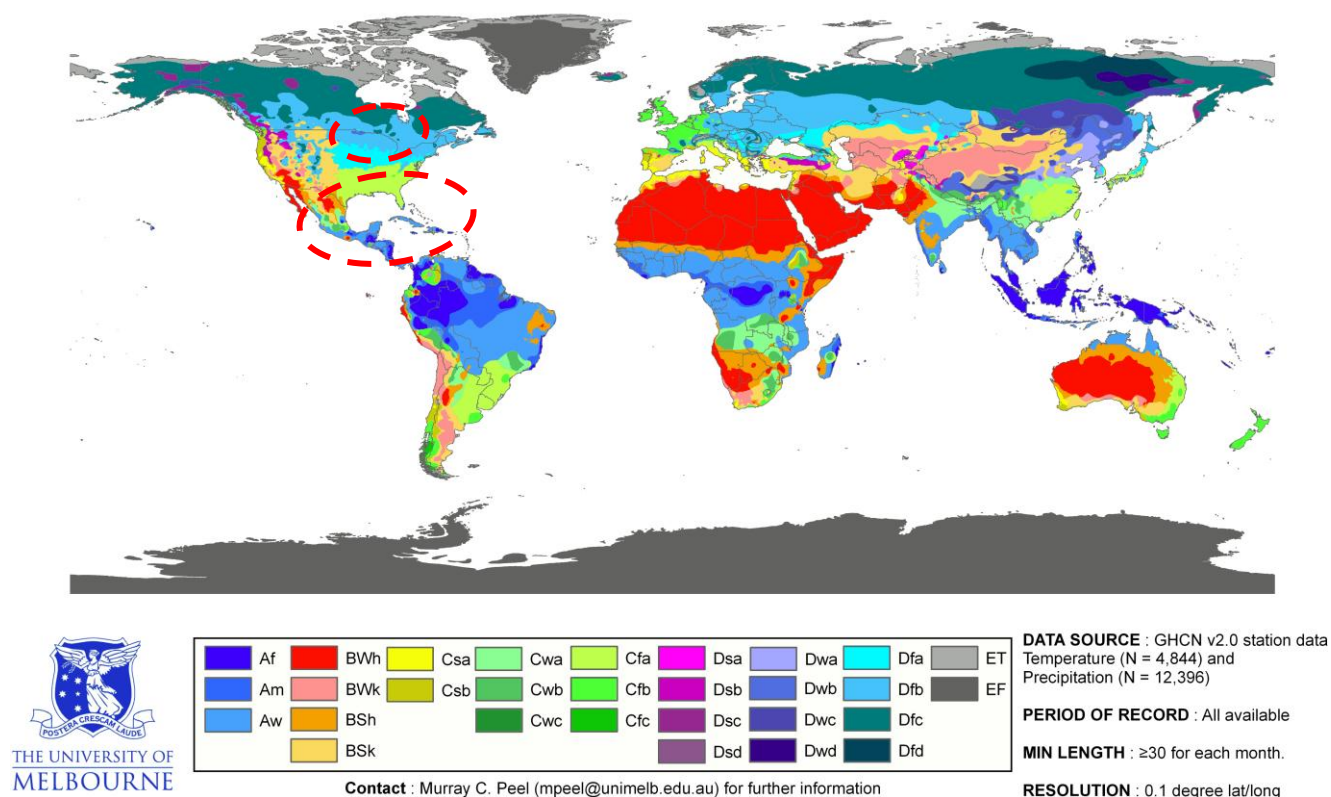
Обсяги імпорту свіжих плодів рослин-господарів *Anthonomus eugenii* 2020-2024 роки в Україну (за даними Держстату України)

Перець солодкий (стручковий) (УКТЗЕД - 709601000)					
Країни з яких здійснювався імпорт	Імпортовано за 2020-2024 роки (кг)				
	2020	2021	2022	2023	2024
АЛБАНІЯ	-	8605,6	82894	14744	1386
БЕЛЬГІЯ	42880	5720	48774	21420	18240
БІЛОРУСЬ	-	16345	-	-	-
ГРУЗІЯ	-	-	-	500	-
ЄГИПЕТ	23489	44311	-	54443,7	32090
ІЗРАЇЛЬ	120674	160190	11665	33210	127675
ІРАН	12040	391933	469183	12800	55400
ІСПАНІЯ	3865286,2	1981445,6	1751355,1	1343966	1901888,1
ІТАЛІЯ	11204,1	2474,4	1821	3420	4950
ЙОРДАНІЯ	15730	14250	-	16100	14300
КЕНІЯ	4	-	-	-	-
КОЛУМБІЯ	40	-	-	-	-
ЛІВАН	-	-	-	28500	-
МАРОККО	12164	2980	4374	14487	9548
НІДЕРЛАНДИ	1869172,8	2798164,4	3143305,8	4112935,3	2338312

НІМЕЧЧИНА	18	5500	-	-	-
ПІВНІЧНА МАКЕДОНІЯ	-	-	355311	25752	286704
ПОЛЬЩА	1654868,1	1339870	1272673,7	596375	505974
ПОРТУГАЛІЯ	-	-	-	-	315
РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА	-	-	941714	24500	-
РУМУНІЯ	-	-	97477	6624	-
СЕРБІЯ	-	-	1224	-	-
СЛОВАЧЧИНА	-	-	5986	-	-
СЛОВЕНІЯ	-	-	60500	24422,8	-
ТУНІС	6050	7350	1550	-	-
ТУРЕЧЧИНА	6630617	12389505	8262362,4	11559273,5	10360063,1
УГАНДА	-	-	-	6	-
УЗБЕКИСТАН	-	16964	-	-	-
ФРАНЦІЯ	191557	98045	65714	77149,8	183800
ВСЬОГО	14563794,6	19283653	16577884	17970629,1	15840645,2
Баклажани (УКТЗЕД - 709300000)					
Країни з яких здійснювався імпорт	Імпортовано за 2020-2024 роки (кг)				
	2020	2021	2022	2023	2024
АЗЕРБАЙДЖАН	5170	-	-	51300	-
АЛБАНІЯ	-	-	3096	850	-
БЕЛЬГІЯ	6200	2200	3455	9240	-
БІЛОРУСЬ	-	14472	-	-	-
ІЗРАЇЛЬ	11485	-	-	-	-
ІНДІЯ	-	1,2	-	-	-
ІРАН	9266	55658	92951	-	-
ІСПАНІЯ	409775,5	533472,8	508933,4	761018	565114
ІТАЛІЯ	11771,8	-	17074,9	6343,2	4632,2
ЛІВАН	-	270	-	3080	-
МАРОККО	-	2200	-	-	-
НІДЕРЛАНДИ	376229	692121,3	500427	578622	148100,2
ПІВДЕННА АФРИКА	162	255,6	63,6	13,2	8,4
ПІВНІЧНА МАКЕДОНІЯ	-	-	40975	2760	4722
ПОЛЬЩА	288192	49320	220860	144651	100490
РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА	-	-	896170	5500	-
РУМУНІЯ	-	39980	295229	12555	-
СЛОВЕНІЯ	-	-	3455,2	6145	-
ТАЇЛАНД	14	2	-	-	-
ТУРЕЧЧИНА	540791	1129449	714873,2	788253	318102
ФРАНЦІЯ	75606	45491	42730	74881	105886
ВСЬОГО	1734662,3	2564892,9	3340293,3	2445211,4	1247054,8

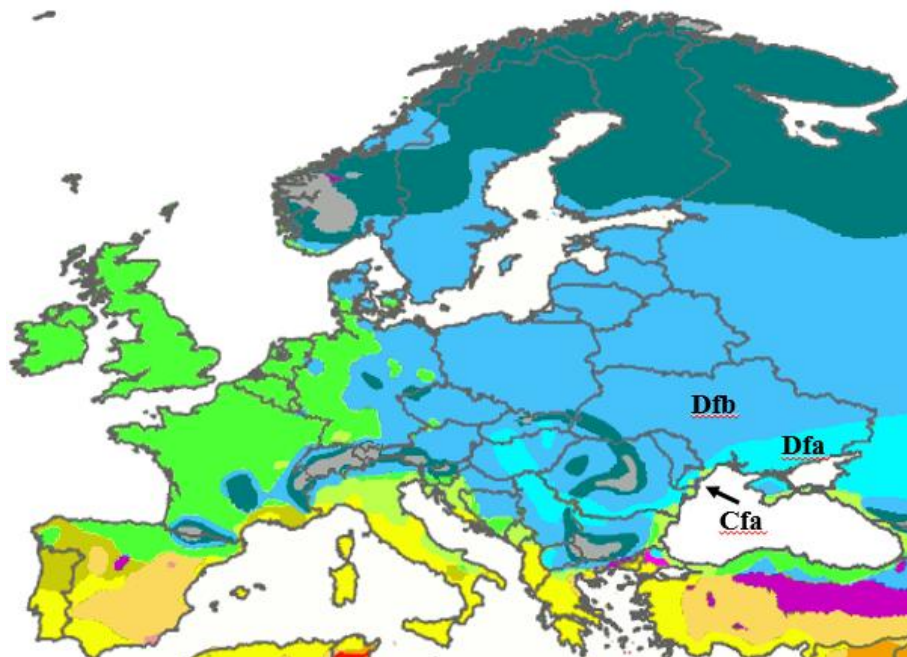
Мапи кліматичних типів Кеппена-Гейгера

World map of Köppen-Geiger climate classification

1. Світова мапа кліматичних типів Кеппена-Гейгера від Peel et al. (2007)

Пунктиром позначені зони з аналогічними типами клімату, деяких країн де поширений *A. eugenii*
(джерело: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:World_K%C3%B6ppen_Map.png)

2. Європейська мапа кліматичних типів Кеппена-Гейгера від Peel et al. (2007)

Розшифровка аббревіатури типів клімату наявних в зоні АФР:

Cfa – помірний, без сухого сезону, спекотне літо; Dfa – континентальний, без сухого сезону, спекотне літо; Dfb – континентальний, без сухого сезону, тепле літо.

Джерела.

Друковані джерела:

1. Доброчаєва Д. Н., Котов М. И., Прокудин Ю. Н. и др. Определитель высших растений Украины: 1 изд., Киев: Наук. Думка, 1987. – 548 с., 2 изд. стереот. Киев: Фитосоциоцентр, 1999. – 548 с.

Інтернет-джерела:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3348-12#Text>
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4147-IX#Text>
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1081-12#Text>
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156_098#Text
https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2019/2072/oj
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016R2031#ntr20-L_2016317EN.01000401-E0020
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019R1702&qid=1769594648841>
 МСФЗ № 2 <https://www.ippc.int/en/publications/592/>
 МСФЗ № 11 <https://www.ippc.int/en/publications/639/>
 МСФЗ № 21 <https://www.ippc.int/en/publications/601/>
 EPPO Standard PP 5/3(5) https://www.eppo.int/media/uploaded_images/RESOURCES/eppo_standards/pm5/pm5-03-05-en.pdf
<https://gd.eppo.int/taxon/ANTHEU>
<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/sp.efsa.2025.EN-9443>
<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/sp.efsa.2020.EN-1887>
 Державна служба статистики України <https://planthealthportal.defra.gov.uk/pests-and-diseases/uk-plant-health-risk-register/downloadExternalPra.cfm?id=3817>
<https://planthealthportal.defra.gov.uk/assets/Contingency-plans/Anthonomus-eugenii-v2022.pdf>
<https://www.greenhousecanada.com/how-to-know-when-your-weevil-is-evil/>
<https://www.invasive.org/search/action.cfm?q=Anthonomus+eugenii>
<https://medium.com/ongreenhousevegetables/keep-an-eye-and-pheromone-traps-out-for-pepper-weevil-in-2021-1f3bd46ecd27>
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D1%96%D0%B2_%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83_%D0%BF%D0%B0%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%BD
https://www.martaflowers.kiev.ua/news/baklazan-posadka--virosovannja--dogljad---top-porad-mf/?srsltid=AfmBOoraqfDYTZt_mXLFztllXsh92cjddH-ewbaGDcAai5ZSAAt6PhbT7
https://english.nvwa.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/plant-health/pest-risk-analysis/documents/pest-risk-analysis-anthonomus-eugenii/Anthonomus_eugenii_July_2013_PRA.pdf
<https://wits.worldbank.org/trade/comtrade/en/country/ALL/year/2024/tradeflow/Exports/partner/WLD/product/070960>
<https://agrolife.ua/ua/blog/perets-tehnologiya-vyrashchivaniya/?srsltid=AfmBOoqENTl1UxtgSFoM5CXRaTinbtXlvuLwAX2Rwcv6xEuFzL67msPzc>
<https://agrodopomoga.com.ua/uk/news/top-10-nishevye-kultury-dlja-eksporta>
<https://dia.dp.gov.ua/ukra%D1%97na-vxodit-do-top-20-najbilshix-virobnikiv-percyu-v-sviti/>

Звіт розглянуто й схвалено на засіданні робочої групи 15.09.2026 членами робочої групи, у складі згідно з додатком до наказу Держпродспоживслужби від 04.12.2025 № 1210 «Про створення робочої групи».